

VAN DE AFGODEN
TOT GOD BEKEERD . . .

MEI 2009

Inhoudsopgave

Inleidend overzicht	3
Spiritualiteit	5
Een paar concrete voorbeelden	5
Over de Charismata – heel kort door de bocht.....	10
Niet alzo zult gij de Here uw God dienen	11
Belang van het thema	11
“Niet alzo zult gij de Here uw God dienen”	11
Geloven is weer mens worden – Paulus aan de Kolossenzen.....	13
Vervuld worden van God	14
Mensen naar Gods beeld: leven in verantwoordelijkheid.....	14
Bijbels denken	15
Tegenstand.....	15
Onheilige holle klanken – Paulus aan Timotheus.....	16
Onheilige holle klanken.....	16
De context: de strijd om het geloof in de laatste tijden.....	17
De mystieke ervaring is reëel, bijzonder, op meerdere manieren bereikbaar en met grote impact....	17
Wees nuchter.....	18
Afgoden en afgodenoffer – Paulus aan de Korinthiers.....	19
Paulus aan de Korinthiers.....	19
De eerste brief aan Korinthe hoofdstukken 8-11	21
De eerste brief aan Korinthe hoofdstukken 12 -15.....	25
De komst van de Heer Jezus - Paulus aan de Thessalonicenzen	30
De komst van de Here Jezus is in het geding.....	30
De brieven van Paulus aan de Thessalonicenzen	30
Zeggen dat je god bent - spiritualiteit.....	31
Christenheid wie verwacht je: Christus of Antichrist?	32
De afval van de christelijke kerk wordt zichtbaar.....	32
De Bruid en de valse kerk.....	33
Hoe moet onze houding zijn.....	36

Inleidend overzicht

Momenteel doen allerlei nieuwe leringen en praktijken in de evangelisch/orthodoxe kringen hun entree.

Er zijn grote veranderingen gaande op drie gebieden:

Leer	Veranderingen in omgaan met de Schrift. Zoals bijvoorbeeld: Minder leer van de apostelen, meer over het Koninkrijk; meer over de Heilige Geest Daarmee minder aandacht voor de komst van de Heer voor de Zijnen; Voortgaande openbaring (heerlijkheid) van God; Minder de "volle raad van God" en meer "programma's" Gezag van de bijbel neemt af; niet meer (uitsluitend) de Schrift
Charismata, "Power of the Spirit"	Veel nadruk op het werk van de Geest en met name manifestaties, zoals bijvoorbeeld: Genezingen en wonderen Spreken in tongen Profetieën Ministry gebeden Vallen in de Geest en vele ander uitingen en ervaringen
Spiritualiteit, "the inner life"	Veel nadruk op het innerlijke leven – het innerlijk ervaren van de Geest, van God. God ontmoeten in je diepste zelf. Op allerlei manieren worden deze innerlijke ervaringen bewerkstelligd, bijvoorbeeld: Allerlei manieren van bidden, zoals ademend bidden, Jezus gebed, gebedskransen, gebedswandelingen. Lectio Divina Meditatie Soaken Labyrint Visualiseren Inner healing

Het gemaakte onderscheid is een beetje kunstmatig. Leer en praktijk zijn nauw verweven, maar ook de gebieden van 'charismata' en 'spiritualiteit' zijn in de praktijk niet altijd eenduidig te onderscheiden.

Deze notitie richt zich m.n. op praktijken in het veld van de 'spiritualiteit', alhoewel soms ook uitstapjes naar de andere gebieden worden gemaakt¹.

Afgoderij - afval - eindtijd

¹ Een paar boeken met een duidelijke bijbelse boodschap die kunnen ondersteunen bij het onderwerp, zijn:

- Geloven is weer mens worden - Barr en Macaulay; Novapres
- De Heilige Geest - Benedikt Peters; Johannes Multimedia
- De charismatische verwarring - John MacArthur; Novapres

We leven in een tijd waarin op onvoorstelbaar grote schaal de mensheid door satan verleid wordt om zich door de onzichtbare geestenwereld te laten beïnvloeden (helpen). Er zijn vele technieken en methoden om toegang te krijgen tot de onzichtbare wereld, die er uiteindelijk op neer komen dat het denken gemanipuleerd (of ook tot stilstand gebracht) wordt, waardoor er beïnvloeding door demonen plaats vindt. Het is een fenomeen dat van alle tijden is, in oosterse religies sterk is ontwikkeld, evenals in het rooms-katholicisme. De laatste decennia gaat ook de (niet-religieuze) wereld op de toer van het spirituele en laat zij zich letterlijk en steeds matelozer door de onzichtbare geestenwereld inspireren.

Ook de christenheid wordt momenteel grootschalig verleid door dit soort praktijken. Men zegt dan dat het is om een intiemere omgang met God te hebben, Hem te ontmoeten etc. Maar deze praktijken zijn onbekend aan de Schrift; sterker de Schrift wijst ze eenduidig af als afgoderij. Immers

1. als wij tot God naderen op de manieren waarop de heidenen tot hun (af)goden naderen, noemt God dat afgoderij van Zijn volk (“niet alzo zult gij de Here uw God dienen”, Deut.12:4,31);
2. als wij op die wijze tot God naderen, komen we uit bij de demonen en niet bij God. “En ik wil niet dat u gemeenschap hebt met de demonen” (1 Kor.10:20) en “zij offerden aan de boze geesten” (Deut.32:17)

De visie die in deze notitie wordt neergelegd is dat christenen vandaag de dag door zowel ‘spiritualiteit’ als de ‘charismata’ verleid worden tot afgoderij.

Deze ontwikkelingen worden ondersteund en mogelijk gemaakt door een andere manier van omgaan met de Schrift.

Deze afgoderij, die vandaag de dag zo breed in de orthodoxe/evangelische wereld zijn intree doet is een teken van de eindtijd. De christelijke kerk wordt op deze wijze een ‘woonplaats voor demonen’ (Openb.18:2) en komt hiermee onder het oordeel van God.

Daarom is er noodzaak om ons daarvan af te keren en niet mee in te laten. “Welke overeenkomst heeft Gods tempel met de afgoden? . . . . Daarom gaat weg uit hun midden en scheidt u af, zegt de Heer, . . .” (2 Kor.6:16-18; zie ook Openb.18:4).

Achterliggend beoordelingskader

Wij denken dat christenen op deze wijze onder invloed komen van demonen; maar zij zelf en vele andere christenen zullen zeggen dat het de Geest van God is die door hen en in hen werkt. Twee compleet tegenstrijdige visies en daarom is het erg belangrijk is om enkele achterliggende thema’s duidelijk te krijgen, zoals bv

- wat is de kern van spiritualiteit
- het (bijbels) mensbeeld; mens zijn naar het beeld van God
- de relatie tussen God en de (wedergeboren) mens; het spreken van God en het geloof van de mens
- hoe werkt satan en hoe is de verhouding van de mens tot de onzichtbare geestenwereld

We zullen hier in het verdere van deze notitie op in gaan.

Inhoud

Deze notitie is niet een complete studie over het onderwerp. Ook staat lang niet alles in een logische volgorde. Het geeft een aantal studies van Schriftgedeelten die ik tijdens de zoektocht van de afgelopen tijden ben tegengekomen en op papier heb gezet.

Spiritualiteit

Spiritualiteit is m.i. een wat vaag begrip en ik zal ook niet proberen dat theoretisch dicht te spijkeren, als dat al zou kunnen.

Wikipedia: **Spiritualiteit** heeft in de breedste zin te maken met zaken die de [geest](#) (Latijn *spiritus*) betreffen. Het woord wordt op vele manieren gebruikt en kan te maken hebben met [religie](#) of [bovennatuurlijke krachten](#), maar de nadruk ligt op de persoonlijke innerlijke ervaring.

Het is nauw verbonden met termen als 'contemplatie', 'meditatie', 'mystiek' etc. (zie voor dit soort termen o.a. www.wikipedia.nl).

De kern van spiritualiteit is de **innerlijke ervaring van 'iets hogers', dan wel de versmelting met dat hogere**. Deze ervaringen kunnen variëren in diepgang, maar zijn niettemin reëel, positief en hebben vaak een positief effect op de persoon en kunnen gepaard gaan met (gevoel van) herstel en genezing. "Ervaringen die leiden tot heelheid en innerlijke rust".

Er zijn vele manieren om deze ervaringen te bereiken, maar de essentie ervan is steeds dat het **menselijk bewustzijn wordt gemanipuleerd**, wordt verruimd en in een andere/hogere staat wordt gebracht. Het **denken** wordt stilgezet of onderbroken – een toestand waarin woorden geen betekenis meer hebben; woorden worden klanken zonder betekenis - waardoor een andere bewustzijnstoestand intreedt, waarbij de mens openstaat voor de geestelijke wereld en deze kan ervaren.

Een van de huidige 'trends' die mensen gevoeliger maken voor het onbewuste, is de sterke en voortdurende focus op wat er in je omgaat; het bewust zijn van wat je denkt, waar je oordeelt, van je motieven, je reacties op dingen. Door deze voortdurende concentratie op je innerlijk, 'bewust leven' dus, ontstaat openheid voor indrukken vanuit en beïnvloeding door de onzichtbare wereld. Ook het concentreren op je ademhaling is een methode die hierbij vaak gehanteerd wordt. Op alle mogelijke manieren en in alle sectoren van de maatschappij wordt mensen deze innerlijke concentratie geleerd.

Interessant is dat je vandaag de dag hierover veel kunt lezen (internet), m.n. als het erom gaat welke wegen (middelen, methoden) bewandeld worden om het doel (een veranderde staat van bewustzijn) te bereiken en wat mensen daarover zeggen en zeggen daarbij te ervaren.

Een paar concrete voorbeelden

We nemen een paar voorbeelden van spiritualiteit om het een beetje concreter te maken, nl

- de Lectio Divina, en meditatie.
- Jezus gebed en ademend bidden
- soaken

Meditatie en Lectio Divina

Lectio Divina, door sommigen 'spiritueel bijbellezen' genoemd, kent vier fasen en ik citeer (artikel Gideon van Dam, PKN, Postille 2004/2005).

- Lectio (lezing). Liefst hardop . . . de klank van de woorden doet er toe . . . .
- Meditatio (meditatie). Terwijl hardop lezen een vorm van concentreren is, gaat het bij de meditatie om het leeg maken van ons denken, leeg en open gaan voor wat God ons wil zeggen. . . . . De lezer laat zich raken door iets in de tekst . . .
- Oratio (gebed). Het gebed is de gerichtheid van het hart op God. Dat wat de lezer raakte wordt tot dorst van de ziel die smeekt van verlangen naar God. In de meditatie gaat het immers niet om zelf rijker aan gedachten te worden . . . .
- Contemplatio (contemplatie). In de contemplatie gaat de lezer stil binnen in de tegenwoordigheid van God. . . . Contemplatie is dus van oorsprong een zich begeven in een waarnemingsruimte om daar aandachtig de bewegingen van het goddelijke te aanschouwen. . . .

Verder worden adviezen gegeven:

- Neem een ontspannen en ontvankelijke lichaamshouding aan. Wordt stil en concentreer je. Geef aandacht aan je ademhaling. . . . Ga open voor de tegenwoordigheid van de Eeuwige . . .
- Lees de tekst . . . hardop en laat de klank van de tekst tot je doordringen . . .
- Geef ruimte aan je verbeeldingsvermogen. Word deel van het verhaal. Word tot aangesproken. Hoor, kijk, proef, voel en ruik. Sta aandachtig stil bij die ervaringen. . .
- Stel jezelf vragen. Wat doet de tekst met mij? Wordt ik meegenomen of voel ik weerstand en verzet? . . .
- Stap opnieuw de innerlijke gebedsruimte in. . . .Laat voorbeden bovenkomen. Doe dat luisterend. Rust in zijn aanwezigheid. . . .

Citaten uit "Op het spoor van de meditatie" (Jos Douma, GKV):

- . . . Deze ongelooflijke kracht van het Woord wil ervaren worden in de persoonlijke ontmoeting met Christus die in de woorden van de bijbel naar ons toekomt . . .
- . . .het gaat om ontmoeting. . . .
- De meditatie van een Bijbelwoord heeft uiteindelijk maar een doel: dat we Christus ontmoeten. . . .
- . . . een meditatieve methode om u te concentreren op Christus, de Levende , die in het centrum van ons bestaan aanwezig wil zijn. . . .
- Een handreiking in zes stappen voor meditatieve concentratie op Jezus Christus.
  - o Neem een ontspannen, geconcentreerde lichaamshouding aan
  - o Kom tot rust en wordt stil
  - o Adem rustig in en uit
  - o Spreek zachtjes of alleen in je hart een kort woord dat je ontleent aan de Schriften. Doe dit bij herhaling, op het ritme van je adem.
  - o Rust in de aanwezigheid van Christus Jezus
  - o Aanbid Christus' Naam
- Concentratie op de ademhaling helpt om tot rust te komen. . . Herhaling brengt intensiteit aan.
- Het ademen van het gekozen Woord kan uitlopen op een rusten in Christus. . . .

Op zijn site (<http://stilteruimte.josdouma.nl/>) zet Douma een handreiking voor persoonlijke meditatie

- Tot rust komen
  - o Kies een rustig moment en reserveer 15 minuten van je tijd voor God.
  - o Zoek een rustige plaats waar je niet gestoord wordt.
  - o Ontspan je. Neem een goede, eerbiedige lichaamshouding aan.
  - o Concentreer je. Adem rustig in en uit.
- Tot God komen
  - o Spreek een kort gebed uit: 'Heer, help me uw Stem te horen, in de Naam van Jezus.'
  - o Lees een niet te lang bijbelgedeelte (twee of meer keer). Doe dat het liefst hardop.
  - o Neem een kerntekst. Herhaal die tekst. Maak je de tekst eigen.
- Tot jezelf komen
  - o Luister naar de tekst en proef de woorden en beelden.
  - o Vraag jezelf af: Wat wil God hier tegen mij zeggen? Wie ben ik in zijn ogen?
  - o Hervind jezelf in Christus als mens voor God.
- Tot leven komen
  - o Bid tot God.
  - o Ga vanuit deze gevulde stilte, aangeraakt door de Geest van Christus, het leven in.

Wat je hier ziet is opmerkelijk. Veel bekende woorden, waar een echt verlangen achter schuil gaat (neem ik aan). Het verlangen om aan de hand van de bijbel, Christus te ontmoeten, iets van Hem te ervaren. Toch klopt er iets niet als je bv kijkt naar de dingen die hier kennelijk een belangrijke rol spelen zoals

- Klanken, hardop lezen
- Concentreren
- Ademhaling
- Bewustzijn van je innerlijk

- Het komen in Gods tegenwoordigheid (of Jezus aanwezigheid) als fase van een innerlijk proces

Hier zie je een onbijbels en heidens concept van tot “God naderen” en niet in de bijbel voorkomende, maar heidense praktijken om geestelijke ervaringen te realiseren.

Wat hierboven beschreven wordt klink mooi en christelijk, maar is echter onbijbels en heidens. Het zijn dezelfde methoden die in mysteriegodsdiensten gebruikt worden om de ziel (de eenheid met) ‘het goddelijke’ te laten ervaren.

Jezus gebed en ademend bidden

Wikipedia: Het **Jezusgebed** is een gebedsvorm uit het [Oosters christendom](#). Het bestaat uit het voortdurend innerlijk of hardop bidden van de naam [Jezus](#). Het ontwikkelde zich bij de woestijnvaders in de vierde eeuw, en heeft in de loop van de geschiedenis verschillende perioden van opleving gekend.

Ook Jos Douma² propageert het in zijn boek “Jezus uitstralen. Worden als Hij” (blz. 110-112). Bij de tekst “Bidt zonder ophouden”(1 Thess. 5:16-18) zegt hij dat het Jezus gebed de vorm van onophoudelijk bidden is.

Een speciale vorm van bidden is het zogenaamde Jezusgebed. Dit gebed heeft zijn wortels in de oosters-orthodoxe traditie. . . . . Het traditionele Jezusgebed luidt zo: ‘Here Jezus Christus, Zoon van God, ontferm U over mij.’ De geestelijk leider leert de pelgrim om dit gebed zo vaak te bidden - eerst hardop en later in het hart - dat het op den duur als het ware altijd voortdurend als vanzelf in het binnenste tot klinken komt. Dat is het onophoudelijke gebed. . . .

In dit hoofdstuk wil ik je de suggestie doen om een nog kortere vorm van het Jezusgebed te beoefenen, namelijk het biddend uitspreken - in je hart of hardop - van de naam ‘Jezus’.

De EO propageert in het 40 dagen dagboek “Jezus is uniek” (zie EO site) ook het Jezus-gebed.

Het ‘Jezus-gebed’ - Hebrreeën 13:15

Jezus’ naam moet ons dierbaar worden. Hij mag als een loffer over onze lippen komen.

Voortdurend. Heeft de naam van Jezus inderdaad die bijzondere betekenis voor u?

Als u bidt, bid dan eens het ‘Jezus-gebed’. Noem alleen Zijn naam, heel veel keren achter elkaar, op het ritme van uw adem.

Ergens³ wordt duidelijk omschreven waar het in zgn christelijke meditatie en het Jezus gebed om gaat:

Jeschua is een handleiding en bron van inspiratie om te leren mediteren in het spoor van de woestijnvaders. Het doel is om zuiver van hart te worden, puur te worden. Het is een methode om tot rust en stilte te komen. Stilte om de bron in jezelf te ontsluiten, stilte om je hart te bewaken en je te verzoenen met jezelf, je leven en de ander. Het is een klimmen en afdalen op de mystieke ladder van bewustzijn. Een pelgrimsreis naar je hart om uiteindelijk meer mens te zijn. Het middel om tot stilte te komen is de mantra: ‘Jeschua’, de Aramese naam van Jezus.

De meditatiemethode is opgebouwd uit zeven stappen of sporten:

1. Zit stabiel als een steenrots
2. Mediteer als een boom met een verlangen naar licht
3. Adem als de zee
4. Wees innerlijke stil en gevleugeld als een duif
5. Ga op zoek als een pelgrim
6. Volg je roeping als een monnik
7. Kom thuis als kind van God

² Dat ik hier weer Jos Douma citeer is omdat hij de eerste naam was die ik destijds in verband met dit onderwerp tegenkwam en hij op zijn sites toegankelijk materiaal heeft staan dat je met even googelen snel tegenkomt.

³ Marion Gerritsen (www.yogaschoolmahima.nl/index2.htm)

Ook Wilkin v.d. Kamp promoot dit, zoals in de brochure "Hoe behoud ik mijn vrijheid?". Hij bezigt (afgezien van verkeerde leer) mystieke taal en zegt onder meer het volgende

In Zijn rust worden je gevoelens en je gedachten weer in de juiste proporties gebracht en worden wonden geheeld. 'Blijf stil wachten' is niet een passiviteit, maar een verwachtingsvol uitzien naar Hem. Je mag leren genieten van Zijn tegenwoordigheid in je leven. . . . Gods wegen zijn niet te doorgronden met het verstand. . . God heeft je door het gebed in de vrijheid gezet . . .

Breng mij nu in de volkomen stilte van Uw aanwezigheid . . . Vul alles in mij met Uw kalmte, Uw vrede, zodat ik Uw levende aanwezigheid kan voelen . . . help mij te bidden met mijn adem, zodat ik Uw liefde en vrede in kan ademen en mijn pijn en verdriet kan uitademen. Zodat ik Uw reiniging en vergeving in kan ademen en mijn schuld en oneerlijkheid kan uitademen. Zodat in mijn ademhaling mijn lichaam en ziel een zijn met U. Alles in harmonie met U. Alles zoals het zijn moet. Laat ik stil zijn en weten dat U God bent. Laat ik stil zijn en mogen beseffen dat U genezing schenkt. Help mij om Uw stille, zachte stem te verstaan. . . . zodat ik Uw aanwezigheid mag ervaren.

Allerlei vormen van bidden komen voor onder verschillende namen, zoals Jezus gebed, ademend bidden, centreren bidden, contemplatief bidden. Maar ze komen eigenlijk allemaal in de kern op hetzelfde neer – ze zijn onbijbels en zijn gericht op het veranderen van de bewustzijnstoestand, evenals bij meditatie het geval is. Het geeft positieve ervaringen van harmonie, schoonheid, Gods aanwezigheid, Zijn stem verstaan, etc.

Soaken

Soaken is een praktijk die in steeds meer christelijke gemeenten (niet alleen charismatische) gepraktiseerd wordt. Informatie is te vinden op diverse sites.

Volgens www.soakingprayercenter.nl is "soaken een tijd van rusten onder zachte aanbiddingmuziek. De nadruk ligt op rusten. Het is dus geen tijd van strijd en gebed. Zachte en intieme aanbiddingmuziek zal je helpen je ziel tot rust te brengen en je dichter bij God te brengen. In ieder mens is een verlangen om dicht bij God te zijn".

Het werkt gewoon als volgt: "Je gaat in een makkelijke houding liggen of zitten. richt je hart en je gedachten op Jezus en geef al je zorg en lasten aan Hem. Bid bijvoorbeeld: "Heer, ik nodig U uit om te komen en mijn hart te doorzoeken. Deze tijd is voor U. Wilt U dichterbij komen en mij Uw liefde doen ervaren". Laat aanbidding voor Hem in je opkomen en geef jezelf aan Hem".

Het Bedehuis Den Haag (www.bedehuisdenhaag.nl) is interessant, omdat je daar goed kunt zien wat er tegenwoordig onder christelijke vlag allemaal gepraktiseerd wordt. 'Oude' en 'nieuwe' spiritualiteit verwarrend en misleidend door elkaar.

lofprijzen	bevrijden	soaken	zegenen	open einde	aanbidden
genezen	pastoraat	vasten	bediening	bidden	retraite
gebedsconcert	profeteren	groepbidden	danken	biechten	ontmoeting
meditatie	avondmaal	Woordverkondiging	voorbede	zalvingsdienst	ministry
offeren	stiltecentrum	zegenend helpen	wachten	liefdemaaltijd	
profetisch zegenen	spiritualiteit tijdens bijeenkomsten				

Verder heb ik zo maar eens een keer een CV Koers nageplozen (februari 2008) en som op wat daar aan zaken in staat die n.m.m. met deze hedendaagse mystiek te maken hebben.

Boekbespreking "Business Spiritualiteit"	Boekbespreking Schleiermacher "Over de religie"	Seminar "Leiderschap en benedictijnse spiritualiteit"
Conferentie voor 25-plussers "Time out. God ontmoeten in de stilte"	Boekbespreking Jan Minderhout "Bidden is een weg"	Kamperen met NewWine. ". . . leren luisteren naar Zijn stem"

En wat te denken van de EO? In maart 2007 hebben ze een bijlage over "Stilte" met Visie meegestuurd, met daarin allerlei mystiek gedachtegoed. Op het moment van schrijven stuit ik bij toeval op hun site op een dagboek voor stille tijd. Daarin onder meer: "Als u bidt, bid dan eens het 'Jezus-gebed'. Noem alleen Zijn naam, heel veel keren achter elkaar, op het ritme van uw adem". Maar ergens anders op internet vind je dan (bij het Monasterium Mariakluizen) het volgende: "Het Jezusgebed is een voortdurende herhaling van de zin 'Heer Jezus Christus, Zoon van de levende God, ontferm U over ons'. Het Jezusgebed is als een soort van mantra. Door de voortdurende herhaling komt de geest snel in een spirituele wereld. Men richt zich immers rechtstreeks tot Jezus Christus." **Ook in vergaderingskringen** doet de mystiek zijn intrede, zonder dat iemand wakker wordt. Wat te denken van een conferentie (CC4C november 2007) waar de Lectio Divina besproken (en beoefend?) wordt en diverse oefeningen worden gedaan om het denken maar eens te leren stopzetten ("niet denken, maar doen", de stem van de Heilige Geest leren verstaan, etc). Verder het nieuwe blad Bodem (januari 2008, Uitgeverij Medema Vaassen) dat ondermeer over spiritualiteit gaat en waarin ook uitgebreid gesproken wordt over onder meer de Lectio Divina. Het is toch geen toeval dat dit overal opduikt?

Wat ik hier schrijf is nog maar het topje van de ijsberg. Wat te denken van de volgende opsomming: Contemplatief gebed, repetitief gebed, adembebed, het Jezus gebed; Lectio divina; een labyrint lopen; bidden bij iconen; christelijke vormen van yoga; meditatie vormen; visualisatie, geleide verbeelding; dans, als methode om het goddelijke te bereiken en te ervaren; rituelen, als weg tot Godservaring; worship (repetitief zingen, zweven, passief overgeven); muziek (b.v. gregoriaanse zang); stil worden, de stilte beoefenen, in de stilte gaan, in stilheid wacht op boodschappen van God. Kortom: allerlei methoden en technieken om je gedachten stil te zetten, je te concentreren, je open te stellen . . . niet voor de Here God, maar voor de demonen.

Afsluitend

Het is duidelijk wat er aan de hand is. Een grote hoeveelheid aan manieren om (iets van) God te ervaren en/of Zijn stem te horen wordt vandaag de dag aangeboden en overspoeld het orthodox/evangelisch Nederland, inclusief de vergaderingen. Het geheel wordt ook wel aangeduid met 'contemplatief christendom' (zie de website www.lighthouse-trails-research.com).

In de eerste plaats zijn deze praktijken on-Bijbels. Het bijbelse 'bewijs' dat geleverd wordt is bijna altijd uit een specifieke Bijbelvertaling en/of uit de context gehaald, een euvel dat ook optreedt bij veel 'charismatische teksten' (zie ook 'De charismatische verwarring' van John MacArthur).

In de tweede plaats zijn dit methoden die teruggaan op het manipuleren/beïnvloeden van het bewustzijn. Het zijn religieuze manieren om met de onzichtbare geestenwereld in contact te komen. Als christenen deze methoden – al is het soms met andere woorden – gebruiken om God te ontmoeten, Zijn aanwezigheid te ervaren, de innerlijke gebedsruimte binnen te gaan, of hoe men het verder ook moge aanduiden, dan leert de Schrift dat dit afgodendienst is; met alle gevolgen van dien. Onze God staat niet toe dat wij tot Hem naderen en Hem zouden kunnen ervaren op de wijze zoals de heidenen tot hun goden naderen en hun werkelijkheid ervaren.

In de derde plaats heerst op dit gebied wijdverbreide misvattingen over hoe God tot Zijn kinderen spreekt en hoe Hij de zijnen leidt. Spreekt God door Zijn Woord, verlicht door de Geest of ook op andere manieren? En wat is de verhouding tussen Gods geopenbaarde wil (de Schrift) en het leven in vrijheid van de christen? Oftewel moeten we ervan uitgaan dat God desgevraagd in alles ons Zijn

wil influistert? Welk mensbeeld steekt hierachter – wat betekent het om mens te zijn naar Gods beeld?

Over de Charismata – heel kort door de bocht

Hierover zal ik weinig zeggen – als je “In drie golven” van Amesz gelezen hebt is duidelijk dat ook de charismatische praktijk gebaseerd is op het uitschakelen van je denken en je openstellen voor de onzichtbare geestenwereld. Nog afgezien van de bijbelse uitleg of de wondergaven vandaag de dag nog voorkomen (als normaal); het ontkennende antwoord daarop van “de broeders” (vroeger?) wordt gedeeld met mannen als Stott en MacArthur vandaag.

Dat wat zich als wondergaven van de geest voordoet, valt daarom m.i. eveneens tot de categorie “afgodendienst”.

Niet alzo zult gij de Here uw God dienen

Belang van het thema

Het thema 'afgoderij' lijkt mij een belangrijk thema in de bijbel. In het OT worden ontzettend veel waarschuwingen tegen afgoderij gegeven, bv door Mozes in zijn boeken, door de diverse (bijna alle?) profeten. Ook maakt de Here door hen duidelijk wat Hij daarvan vindt en hoe Zijn toorn het volk zal treffen, als zij zich niet bekeren. De verstrooiing van het volk Israel is een gevolg van hun afgoderij en is door Mozes al geprofeteerd (Deut. 4:27;28:64;32:26) evenals door bv Jeremia (Jer.9:14-16) die er vlak voor stond. Uitgebreid komt in het Oude Testament Gods jaloersheid, Zijn afschuw, boosheid en toorn en uiteindelijk het oordeel over Zijn volk aan de orde – daar waar Hij Zich juist dit volk had uitgekozen om Hem te dienen, om Zijn eigen volk te zijn (bv Deut 32:9-12).

Wij moeten uit de geschiedenis van Israel volgens Paulus lessen trekken: “deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons . . . tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen gekomen zijn”(1 Kor.10:6,11). En ook aan de Korintiërs beschrijft Paulus in de context de afgodendienst van Israel.

Afgodendienst komt in het NT niet zo vaak expliciet voor als in het OT. Plaatsen zijn met name Hand.15:20;21:25; 1 Kor.8:4,7;10:19;12:2; 2 Kor.6:16; 1 Thess.1:9; 1 Joh.5:21; Openb.9:20. Misschien omdat de christenen in de 1^e eeuw niet zoveel verwijzingen nodig hadden; ze wisten wat afgoderij was omdat ze er uit verlost waren (1 Thess.1:9; 1 Kor.12:2).

Het belang van het thema is voor ons gelegen in de volgende overwegingen:

- Het belang van het thema in zowel het Oude als Nieuwe Testament
- Afgoderij is zo ongeveer het ergste dat het volk van God kan doen; het doet Gods toorn ontbranden en levert zonder meer Gods oordeel op ook over de christelijke gemeente;
- Door afgoderij verlaat het volk de Here God en verliest de christen zijn geloof;
- Afgoderij is wellicht het belangrijkste kenmerk van de afval van de christenheid.

“Niet alzo zult gij de Here uw God dienen”

Een sleuteltekst is Deut.12:4,31 “Niet alzo zult gij de Here uw God dienen”. God wil door Zijn volk niet gediend worden op de manier waarop de heidenen hun goden dienen. In het boek Deuteronomium wordt hier al uitgebreid op in gegaan, alvorens de Israëlieten het land Kanaan binnen trekken. Ze moeten alle volken daaruit verdrijven en elke herinnering aan hun godendienst wegdoen.

Deut.12:1-4. Dit zijn de inzettingen en de verordeningen, die gij naartoe zult onderhouden in het land dat de Here, de God uwer vaders, u gegeven heeft om het te bezitten, zolang gij op de aardbodem leeft. Gij zult alle plaatsen volkomen vernietigen, waar de volken, wier gebied gij in bezit neemt, hun goden gediend hebben, op hoge bergen en op heuvels en onder elke groene boom. Gij zult hun altaren afbreken, hun gewijde stenen verbrijzelen, hun gewijde palen met vuur verbranden, de gesneden beelden van hun goden omhouthen en hun naam van die plaats doen verdwijnen. *Niet alzo zult gij de Here, uw God, dienen.*

God had Zijn volk uit Egypte uitgeleid (en van de goden van Egypte verlost Joz.24:14), opdat ze Zijn eigen volk zouden zijn, Hem zouden dienen en zouden wonen in het land vloeiende van melk en honing. Als ze in Kanaan zouden komen moesten ze de volkeren die daar woonden verdrijven, omdat de Here God niet wilde dat zij zich met hen zouden vermengen en hun afgodendienst zouden overnemen.

Ex. 23:20,24, 33 . . . om u te brengen naar de plaats, die Ik bereid heb.
Gij zult u niet neerbuigen voor hun goden noch hen dienen en gij zult niet doen naar hun werken, maar gij zult ze volkomen vernielen en hun gewijde stenen zult gij geheel verbrijzelen.
Zij zullen in uw land niet blijven wonen, opdat zij tegen u niet tegen Mij doen zondigen;

---

doordat gij hun goden gaat dienen, want dit zou u tot een valstrik zijn.

Deut.4:19 ... u laat verleiden u voor die (afgoden) neer te buigen en hen te dienen, die de Here uw God heeft toebedeeld aan alle volken onder de ganse hemel – terwijl de Here u genomen en uit de ijzeroven, uit Egypte, geleid heeft om voor Hem te zijn tot een eigen volk.

Het aantal teksten is overvloedig – het grootste en ernstigste probleem hadden ze als Gods volk de (af)goden van de volken achterna zouden lopen.

De betekenis hiervan is dat zij de Here God gingen dienen op een manier zoals ook de volken hun goden dienden. Ze dachten de Here God te dienen, alleen deden ze dat op een andere manier, nl de manier die ook de heidenen gebruikten. Net als tegenwoordig veel christenen, dachten ze dat daar niks mis mee was.

Deut.12:30,31 Neem u er dan voor in acht, dat gij u niet laat verleiden na hun verdelging hun voorbeeld te volgen, en dat gij hun goden niet zoekt, zeggende: hoe dienden deze volken hun goden? Zo wil ik het ook doen. Niet alzo zult gij de Here uw God dienen.

Maar het probleem was dat ze dan niet de Here God dienden, maar bij de goden terechtkwamen, de goden dienden. Vandaar dat in de tekst meestal gezegd wordt dat ze de (af)goden dienen; dat is wat er feitelijk gebeurde, zonder dat ze het kennelijk zelf in de gaten hadden.

Dat ze het niet in de gaten hadden, wordt bevestigd door Paulus (1 Kor.10:18-21). Het gaat daar over Israel als voorbeeld voor ons (vs. 6, 11); zij waren afgodendienaars (! vs. 7) en wij worden opgeroepen de afgodendienst te ontvluchten (vs. 14). Het eten van de offers brengt je in gemeenschap met het altaar (vs. 19). Dus als ik (de Here God) offer op een heidense manier, dan heb ik gemeenschap met het altaar, zijnde de godheid, in dit geval de demonen. Dan staat in vers 20 over Israel (niet over de volken!) dat ze aan de demonen offeren en niet aan God (zoals ze denken).

Geloven is weer mens worden – Paulus aan de Kolossenzen

Geloven is weer mens worden

Een tijdje geleden kreeg ik van iemand de tip om “Geloven is weer mens worden”⁴ te lezen.

Allereerst ontzettend actueel – veel belangrijke kernvragen die ook vandaag de dag⁵ nog uiterst relevant zijn, staan er in. En verder worden alle antwoorden gegeven vanuit de bijbel zelf; dus niet mooie verhalen, maar een scherpe analyse en beantwoording vanuit Gods Woord. Dat is wat we nodig hebben. Ik zal proberen om een paar dingen/hoofdlijnen die me zijn bijgebleven hier weer te geven. Maar eigenlijk moet je het boek zelf lezen en met name met de bijbel erbij, want dan worden de dingen je pas echt duidelijk.

De reden dat Paulus aan de Kolossenzen schrijft vind je in hoofdstuk 2. Daar noemt hij allerlei leer die in Kolosse de ronde doet en mensen die dat promoten en ingang willen laten vinden. Het zijn allerlei verschillende dingen zoals werelds denken (filosofie; vs 8), judaïstisch denken (vs 16,17), mystiek denken (vs 18) en ascese (vs 20,21). Het was kennelijk een mix van allerhande opvattingen⁶, die probeerden aan te sluiten bij het idee van de Kolossenzen dat ze als christenen nogal wat tekort kwamen. Immers als je naar jezelf kijkt, dan is er alle reden om te zeggen dat je het er niet goed vanaf brengt in je christenleven. Je ziet zonde bij jezelf en een tekort aan heiliging en toewijding, terwijl je tegelijkertijd zo graag van God vervuld wilt zijn en in de Heer wilt groeien. De leringen die de ronde deden, deden hier een appèl op en brachten dan een “oplossing”: als je nu dit doet of dat nalaat, of als we nu meer van dit of meer van dat, of als we er nu eens zo tegenaan kijken, dan wordt het ook al een stuk beter. Je kan je er wel iets bij voorstellen. Sommigen vonden dat je bepaalde ervaringen moest hebben in het onzichtbare (vs 18), dan werd je echt van God vervuld!

Het klonk allemaal erg mooi en het was gericht op de geestelijke groei van de broeders en zusters, maar Paulus stelt dit soort ‘leringen’ aan de kaak. Hij doet dat op een bijzondere manier. Niet door er uitgebreid op in te gaan maar door te stellen dat

- we ons moeten richten op God en Gods wil (hdst 1:9ev), opdat we vervuld worden van kennis van God; daarbij Gods gedachten/plannen te onderzoeken (waar anders dan in de Bijbel, zeg ik er maar even bij), te zien wat God voor ons gedaan heeft en wie de Here Jezus is (vs 13 ev). Als je je daar mee bezig houdt zul je van God en Zijn wil vervuld worden en vruchtdragen (vs 9,10)
- we ons voortdurend ons één-zijn met Christus moeten realiseren (hdst 2) en daarvan vervuld moeten zijn.

Een van de resultaten van deze punten is dankbaarheid (1:11;2:7;3:15,17;4:2) – een logisch gevolg van het je bezig houden met de dingen van God. Tevens is het een voorwaarde voor geestelijke groei. Een ondankbare gelovige zal niet geestelijk groeien. “Dankbaarheid maakt ons hart zacht zodat God het kan veranderen”, schreef iemand.

En dan is er natuurlijk ook nog de levenspraktijk; de strijd die we ervaren. Daarover spreekt Paulus in hfdst 3 en 4. Merk op dat hij niet (zoals wij geneigd zijn) daar begint; hij begint met de aandacht te richten op God en de Heer Jezus Christus (ook 3:1), wat God gedaan heeft, wie Christus is en wie wij zijn, verbonden met Hem. Dat is wat groei geeft; pas daarna begint hij met de praktijk van het leven. En daar is het motto: enerzijds “doden en afleggen” (3:5-9) en anderzijds “aandoen” van de nieuwe mens (3:10). Dat is gewoon iets dat we voortdurend zullen moeten blijven doen. Daarin zijn we niet perfect maar kunnen we wel groeien, totdat we (zoals 3:10 zegt) “we herkenbaar zijn naar het beeld

---

⁴ Geloven is weer mens worden - Barr en Macaulay; Novapres

⁵ Bijvoorbeeld over: Wat betekent het dat de mens naar Gods beeld geschapen is? Onderscheid tussen bijbels denken en werelds denken, Spiritualiteit (echte en valse), Gehoorzaamheid en autoriteit, De Heilige Geest, wie Hij is en hoe Hij werkt, Het verstand, Leiding van God in je leven.

⁶ Typisch wat je vandaag de dag ook vindt. Een veelheid van allerlei opvattingen, ook wel ‘syncretisme’ genoemd (voor elk wat wils; en alles mag door elkaar heen).

van Hem die ons geschapen heeft". Dat is nog eens super, dat hier staat dat het beeld van God bij ons herkenbaar is! Zoals Hij ons mensen bedoeld heeft! Heel bijzonder vind ik verder dat er dan in de rest van hoofdstuk 3 niet hele grote dingen staan, maar simpelweg ingegaan wordt op onze relaties die we hebben: als broeders en zusters (vs 12-17), vrouw (vs 18), man (vs19,21), kinderen (vs 20), dienstknechten (22-25) en bazen (4:1). Gewoon in onze dagelijkse relaties en omgang laten zien dat we beeldrager zijn.

Er zou hier verder veel over te zeggen zijn, maar ik beperk me tot een paar dingen die me zijn opgevallen en zo te binnen schieten.

Vervuld worden van God

Heel duidelijk komt het "streven naar meer" tot uiting in de brief, als ook het toenemen, het groeien daarin. Zie bv 1:6,9,10,25,27,28; 2:2,3,19. Dat we in ons geestelijk leven willen groeien, daar is niks mis mee. Maar daarvoor hoef je geen bijzondere dingen te doen, na te laten of te ervaren (zoals sommigen beweerden en beweren). God heeft daarvoor alles gedaan: "Hij heeft ons overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde" (1:13,14), ons verlost en onze zonden vergeven. En dat heeft Hij gedaan omdat we terug zouden komen op onze bestemming: (de mens) gemaakt voor de Heer Jezus, niet alleen als eerstgeborene van de schepping (1:15-17), maar ook samen als gemeente als lichaam van Christus (1:18). Dat geheimenis te onderwijzen is Paulus opdracht geweest (1:25-29) en daarmee gaat hij verder in hoofdstuk 2 door aan te geven dat we nu al een zijn met de Heer Jezus: in Hem besneden, meebegraven in de doop, meeopgewekt door het geloof, mee levend gemaakt met Hem. Daar hoeft niks meer te gebeuren. Als we ons met Gods heilsgeheimen bezig houden, Gods gedachten en zijn plannen, zoals Hij die in de bijbel, zijn onfeilbare woord heeft geopenbaard, dan zullen we vervuld worden met de kennis van God en Zijn wil. Dan zullen we vervuld worden met het woord van God (1:25). Dat is een belofte die staat van Godswege!

Dit is zwaar in tegenstelling tot (net als bij de Kolossenzen) datgene wat je vandaag de dag hoort: allerlei praktijken, workshops, retraites, coaching, trainingen en wat niet al om "meer van God te ervaren" of "meer van God te leren". Paulus zegt ons heel simpel: laat je niet van het geloof afbrengen en meeslepen, maar houdt het erbij om Gods woord te lezen⁷ en op die manier te groeien in Godskennis ("lees je bijbel, bidt elke dag opdat je groeien mag" is nog altijd waar).

NB. Heel opmerkelijk is overigens dat in de hele brief de Heilige Geest niet voorkomt (alleen in 1:8 een kleine verwijzing)

Mensen naar Gods beeld: leven in verantwoordelijkheid

Dat God ons mensen naar Zijn beeld geschapen heeft houdt als heel belangrijk kenmerk in dat we "kunnen (na)denken, dan beslissingen nemen en vervolgens op grond daarvan kunnen handelen". Daarin lijken we op God (naast het feit dat er heel veel verschillen zijn tussen God en de geschapen mens). Dat betekent dat we mensen zijn met een verstand⁸, dat we in ons leven moeten gebruiken, en mensen die zelf beslissingen kunnen nemen en verantwoordelijk zijn voor ons handelen. Dat heeft allerlei consequenties voor hoe we naar ons leven kijken en hoe we 'leiding' (door de Geest van God) bezien en ervaren. Vanuit dit idee is het maar de vraag of God in alles heel duidelijk leidt – er zijn veel gebieden in ons leven, waar we als verantwoordelijke mensen gewoon over moeten nadenken en beslissingen nemen; uiteraard binnen de geopenbaarde wil van God (de bijbel). Dan zijn we ook in die zin "beeldrager Gods" en geen marionet. Dit maakt dat we ook niet meer heel gestresst rondlopen te zoeken naar de wil van God, waar Hij ons gewoon onze eigen verantwoordelijkheid geeft.

---

⁷ Ik ga hier maar niet in op vragen rond het lezen van de Bijbel. Welke rol speelt het verstand daarin en hoe lees je het beste (als er al een beste manier is).

⁸ Op veel plaatsen in de bijbel wordt over de rede, het verstand gesproken. 1 Kor. 14 maakt duidelijk dat wat er in de samenkomsten gebeurt met het verstand te begrijpen moet zijn. Dus geen onbegrijpelijke taal (tenzij er vertaald word) en ook geen bidden of lofprijzing, waarbij het verstand niet functioneert (vs 15). Je ziet hier trouwens dat charismatische uitingen en mystieke uitingen dicht bij elkaar liggen en broertje en zusje zijn. Bij beide wordt het verstand uitgeschakeld.

De zondeval (Genesis 3) maakt in dit verband ook veel duidelijk. De satan verleidde Eva; dat is het eerste: hij probeert de gemeente los te scheuren van Christus en voor zich in te nemen. Adam en Eva hadden gewoon het woord van God moeten hanteren en gehoorzamen. Heel bijzonder is dat God niet ingrijpt, terwijl satan de mens verleidt. Je vraagt je af waarom Hij dat doet. Ik denk dat dat alles te maken heeft met het feit dat God de mens een eigen verantwoordelijkheid heeft gegeven. Als God Zijn wil heeft geopenbaard, dan heeft de mens de verantwoordelijkheid om daarnaar te handelen. Daarom grijpt Hij niet in: de mens wist wat er van hem verwacht werd en heeft dan een eigen verantwoordelijkheid.

Dat maakt meteen ook duidelijk wat het betekent dat een de mens "naar Gods beeld geschapen is". Het betekent namelijk dat de mens zijn verstand gebruikt, op grond daarvan beslissingen neemt en vervolgens op grond daarvan handelt. Het is erg belangrijk dit goed tot ons te laten doordringen. Je hoort tegenwoordig overal dat we naar Gods beeld gemaakt zijn, maar dat wordt heel vaag ingevuld; liefde is daarin veelal een centraal begrip. Daarbinnen is dan van alles mogelijk. Het is duidelijk dat dit het tegenovergestelde is van wat de bijbel onder "beeld Gods" verstaat. Verder moeten we goed helder hebben wat de bijbel onder 'beeld Gods' verstaat omdat dat de juiste richting geeft aan de groei van ons christelijke leven, zowel persoonlijk als gemeenschappelijk.

Bijbels denken

Ons westerse denken is nogal "gesloten" (zo noem ik het maar even). Wij hebben een denksysteem dat heel moeilijk overweg kan met schijnbare tegenstellingen. Zoals bijvoorbeeld "Gods leiding en menselijke verantwoordelijkheid"; als God ons leven leidt en bij alles betrokken is en mij wil leiden (hetgeen zo is!) hoe kan ik dat dan rijmen met eigen verantwoordelijkheid? De bijbel heeft die zaken gewoon naast elkaar staan; maar in ons denken is het lastig. De enige manier is om (alweer!) door veel in de bijbel te lezen ons met het bijbelse denken ("het denken van Christus" 1 Kor 2:16) te laten doortrekken. Wat we in ieder geval niet moeten proberen is om vanuit ons eigen menselijke denken dit soort schijnbare tegenstellingen op te lossen. Dan komen we niet goed uit. Zie ook maar de verwijzing daarnaar in Tim 6:20: "...tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemde kennis".

Overigens valt het mij de laatste tijd op dat er veel van dit soort schijnbare tegenstellingen misbruikt wordt om allerlei leer te verkondigen. Neem bv "wet en genade", "verstand en gevoel", "het werk van Christus aan ons en het werk van Christus in ons", "hier en nu" tegenover "daar en straks". In veel publicaties wordt het ene benadrukt ten koste van het andere (vaak als tegenreactie) met als gevolg een doorredeneren in een onbijbelse richting. Of er wordt geprobeerd met onbijbelse oplossingen en uitleggingen de schijnbare tegenstelling weg te nemen.

De Here God waarschuwt in de bijbel zelf om niks weg te laten of niks toe te voegen aan Zijn Woord. Toegevoegd wordt er veel; allerhande opvattingen en leringen worden aangedragen en verteld dat dingen zus en zo zijn, en dat we dus zus en zo moeten handelen, zonder dat daarvoor voldoende fundament uit de bijbel is aangedragen. Veertig dagen om een doelgerichte gemeente te worden, acht stappen om een geest vervulde christen te worden, vijf liefdestalen om Christus in je leven te laten zien; enzovoorts enzovoorts. Er komt geen einde aan. Meestal ongetwijfeld goedbedoeld, maar het brengt ons in geestelijke zin niet echt verder. Het gaat om geestelijke groei op de manier zoals God dat ons in de bijbel heeft meegedeeld en niet om allerlei 'mooie verhalen' om te praktiseren in ons leven.

Tegenstand

De tegenstand die de Kolossers ondervonden zien we in hoofdstuk 2. Opmerkelijk is dat die tegenstand in heftigheid toeneemt naarmate een gelovige (langer) weerstand biedt tegen de misleiding. Het begint met "spitsvondige praat"(2:4), men probeer je met woorden te overreden. Het is geen kracht van bijbelse argumenten, maar 'spitsvondige praat', slim gevonden (bijbels klinkende) redeneringen. De volgende trede is dat men je wil proberen "mee te slepen"(2:8), dat wordt al wat heftiger. Als woorden dan niet helpen, dan moet je je gewoon maar laten overtuigen "door eens mee te gaan", door het "zelf te ervaren". Dan zul je vast wel overtuigd worden. Maar als je dat niet wilt en nog niet overtuigt bent en wilt vasthouden "aan het geloof waarin je bent onderwezen"(vs 7), dan

wordt je “geoordeeld” (2:16), oftewel men zegt dat jouw opvattingen niet juist zijn; daar kun je het dan mee doen. Ga je dan nog niet om, dan doe je niet meer mee; men laat je links liggen. Je wordt “gediskwalificeerd” (vs 18, Naardense Bijbel vertaling), je mag niet meer meedoen aan de wedstrijd. Andere vertalingen hebben dat je “de prijs wordt ontzegt”. Diskwalificeren is wel erg duidelijk. Maar dit is helaas wel de praktijk, ook vandaag de dag. Als we gewoon eenvoudig bij de bijbel willen blijven, krijg je dit soort ervaringen te verduren. Het is maar goed dat ons dan niks onbekends overkomt, maar dat dat al in de bijbel staat. In hoofdstuk 3:12 van zijn 2e brief aan Timotheus zegt Paulus: “En ook allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus zullen vervolgd worden.” Paulus moedigt ons aan om ondanks dat stand te houden.

Onheilige holle klanken – Paulus aan Timotheus

Onheilige holle klanken

Meditatie heeft een aantal kenmerken: herhaling van woorden, je leeg maken of leeg worden (dat is: je denken/gedachten stoppen), en de innerlijke (gebeds)ruimte binnengaan (dat is: een andere bewustzijnstoestand binnengaan).

In mijn zoektocht stuitte ik als eerste op enkele bijzondere uitdrukkingen in de brieven van Paulus aan Timotheus. Paulus schrijft een paar keer over ‘onheilige holle klanken’ (NBG vert.) en wel in 1 Tim. 6:20 en 2 Tim. 2:16. Het woord ‘onheilig’ komt nog drie keer in het NT voor. Hieronder staan de teksten.

1Ti 1:9 wel wetend, dat de wet niet gesteld is voor de rechtvaardige, maar voor wettelozen en tuchtelozen, voor goddelozen en zondaars, voor onverlaten en onheiligen, voor vadermoorders en moedermoorders en doodslagers,	1Ti 6:20 O Timoteüs, bewaar wat u is toevertrouwd, houd u buiten het bereik van de onheilige, holle klanken en de tegenstellingen der ten onrechte zo genoemde kennis.
1Ti 4:7 maar wees afkerig van onheilige oude vrouwenpraat. Oefen u in de godsvrucht.	2Ti 2:16 Maar vermijd de onheilige, holle klanken; want zij zullen de goddeloosheid nog verder drijven
Heb 12:16 Laat niemand een hoereerder zijn, of onverschillig als Esau, die voor één spijze zijn eerstgeboorterecht verkocht.	“Onverschillig” in Hebr is hetzelfde woord als ‘onheilig’ in Timotheus.

‘Onheilig’ is een woord waarin de betekenis van ‘schrijden’ of ‘treden’ zit, alsmede de betekenis van ‘drempel’. Het woord betekent dus eigenlijk zoiets als ‘een drempel overgaan’. En dat doe je precies bij meditatie: “de innerlijke gebedsruimte binnengaan” (zoals sommigen het beschrijven), dan ga je een drempel over. Of ook: dan kom je in een andere bewustzijnstoestand.

Verder heb ik bij een broeder die het Grieks goed kent nagevraagd wat de betekenis van het woord ‘onheilig’ is. Hij vertelde dat het gebruikt werd in de betekenis van ‘heilige grond’, dat wil zeggen de Griekse (afgods-)tempel. Het is dus inderdaad een plaats waar de (af)goden gediend werden en die vanuit het Griekse denken een heilige, gewijde plaats is. De bijbel gebruikt dit zelfde woord juist in de tegenovergestelde betekenis, nl. ‘onheilig’ (i.p.v. ‘heilig’); wat voor de heiden ‘gewijd’ is, is voor de christen juist ‘ongewijd’ of ‘onheilig’.

Verder het woord dat met “holle klanken” is weergegeven; het is een woord dat uit twee begrippen bestaat “leegte” en “klank” (of “geluid”).

Hier heb je dan het complete plaatje: leegte, klanken (woorden) en een ruimte binnen gaan. Holle klanken (het op een bepaalde manier leeg maken van je denken) veroorzaakt een intreden in een andere bewustzijnstoestand. Het is mijn overtuiging geworden dat Paulus hier heel precies de praktijken benoemd zoals die bij meditatie beoefend worden!

Toen ik me dit realiseerde sloeg dat in als een bom! De Bijbel zegt dus wel degelijk iets over (mystieke) meditatie en wel in hele concrete bewoordingen en waarschuwt ons er van weg te blijven!

De context: de strijd om het geloof in de laatste tijden

Ik ga hier niet de beide brieven van Paulus aan Timotheus behandelen. Lees maar eens een korte samenvatting van de twee brieven. Of beter nog, lees de brieven zelf maar een paar keer aandachtig door.

In de eerste brief heeft Paulus het over mensen die “schipbreuk lijden in het geloof”(1:19), “afstand nemen (of afvallen) van het geloof”(4:1), “van het geloof afdwalen”(1:6; 6:10 en 21). Door allerlei praktijken kun je kennelijk het geloof verliezen⁹. Timotheus wordt juist aangemoedigd om in het geloof te blijven, stand te houden, anderen te onderwijzen en te leren en de goede strijd van het geloof te strijden. “Geloof” is een kernwoord in de brief.

De tweede brief aan Timotheus gaat op het thema door, zij het dat de toon dramatischer is. Kennelijk is de situatie ernstiger dan in de eerste brief. Niet alleen voelt Paulus zijn einde naderen, ook Timotheus heeft zijn oude vuur en enthousiasme weer nodig, maar ook in de gemeente is de situatie ernstiger geworden. Degenen die in de eerste brief ‘onheilige holle klanken’ verkondigen zijn hun geloof kwijt geraakt (1 Tim 6:20,21). Maar dat betekent niet dat hun invloed gestopt is; integendeel zelfs. In de tweede brief deelt Paulus nog mee dat ‘hun woord voortwoekert als kanker’ (zie 2:16-19). Er is (lijkt het) bijna niks tegen te doen. Als je denkt dat het weg is, duikt het plotseling in alle hevigheid weer op.

De mensen die het verkondigen lijken geweldige christenen, de namen Hymeneus en Filetus duiden op mensen met een hoge moraal (Hymeneus; Hymen= god van het huwelijk) en van bijzondere innemendheid (Filetus) hetgeen zeer aannemelijk maakt wat ze vertellen, waardoor velen het geloven.

Ze zeggen dat er al een opstanding geweest is. Na de opstanding verkeert de gelovige in een verheerlijkte toestand. Hij zal dan niet meer de zonde kennen en van ziekte heeft hij ook geen last meer. Inderdaad zijn dit dingen die je vandaag de dag breed hoort in de christenheid. Het zijn zaken die het geloof van sommigen omkeren; je kunt er gemakkelijk van in verwarring geraken.

Hoe kan het zijn dat christenen (je mede gelovigen) dit soort leer en praktijken bevorderen?

Uiteindelijk vraag je jezelf af hoe het zit; ben ik nou gek of niet? Of is er iets aan de hand met de anderen? Zouden ze wel echt een gelovige zijn? Dit soort vragen komen in alle ernst op je af. Maar Paulus zegt dan tegen Timotheus: daar moet je je maar niet druk over maken, “de Heer kent die de zijnen zijn’ (2:19), Hij weet wie er werkelijk van Hem is. Jij hoeft alleen maar weg te blijven van de ongerechtigheid die ze verkondigen (2:19, 21,22). Paulus adviseert Timotheus op zachtmoedige wijze met hen om te gaan (2:25), maar hij is zich bewust dat God zelf het werk in hun harten moet doen: “bekeren tot kennis van de waarheid”. Tenslotte staat dan in het volgende vers (2:26) dat deze mensen “door de duivel levend gevangen zijn om zijn wil te doen” en de bekering is gericht op een “nuchter loskomen uit de strik van de duivel” (vert. Naardense Bijbel). Oftewel een loskomen uit de strik en terugkeren tot een “nuchtere staat”, dat is een leven zonder een hogere (niet normale) bewustzijnstoestand. Het is een interessante studie om te zien waar ditzelfde woord nuchter in het NT voorkomt (zie verderop: “Wees nuchter”).

De mystieke ervaring is reëel, bijzonder, op meerdere manieren bereikbaar en met grote impact

De ervaring die bij meditatie optreedt is reëel; mensen spreken over warmte, liefde, Gods Geest voelen, de Heer in je ervaren, Christus of God ontmoeten. Zo kun je er over lezen; en inderdaad, ik heb onlangs een gelovige gesproken die zelf ook dit soort bijzondere ervaringen heeft gehad (bij toepassing van LD). Het is een misvatting om te denken dat de diepe ervaringen waar men over spreekt inbeeldingen zijn; dat is geenszins het geval. Het is werkelijke, diepgaande ervaring die ook zijn uitwerking op het menselijk hart (de ziel) niet mist. Mensen getuigen ervan dat daardoor hun leven veranderd is. Ze zijn anders tegen het leven gaan aankijken, krijgen nieuwe moed, krijgen hun leven weer op de rit en meer van dit soort positieve gevolgen. Zelfs genezing of het verbreken van

---

⁹ Ik spreek hier Paulus na. Natuurlijk kun je discussiëren over de vraag wat dit betekent en of een gelovige dan nog verloren kan gaan. In ieder geval is het duidelijk dat het heel ernstig is en dat iemand wat betreft zijn geloof ‘schipbreuk’ kan lijden (zie ook 1 Tim. 1:6,19;4:1; 5:8; 6:10,21.)

verslavingen (zie AA bv, die religieuze noties gebruiken, zonder dat het daarbij om de God en Vader van onze Here Jezus Christus gaat).

Het binnengaan in een andere (hogere) bewustzijnstoestand (ook wel *transcenderen* genoemd), kan niet alleen door meditatie bereikt worden. Er zijn vele manieren (technieken) waarop een mens dit kan bewerkstelligen (verwijzing naar hoofdstuk .....). Wat er gebeurt is steeds hetzelfde: het denken is leeg, men stelt zich open voor de onzichtbare werkelijkheid en staat daarmee open voor ervaringen vanuit die werkelijkheid. Mag je raden wie er als de kippen bij is om die ervaringen te geven.

Dus laten we ons niet misleiden: de ervaringen zijn reëel en hebben hun positieve gevolgen bij mensen. Maar ook negatieve gevolgen, waarvan je de meeste ook in de brieven aan Timotheus terug vindt:

1. Het geweten functioneert niet meer;
2. Men raakt het geloof kwijt;
3. De bijbel heeft niet meer het enige gezag; de 'innerlijke stem' kan je andere dingen duidelijk maken dan in de bijbel staan;
5. Mensen accepteren geen gezag meer; noch binnen het gezin, noch binnen de Gemeente
4. Er komt duisternis in het hart (zie m.n. de eerste brief van Johannes).

Wees nuchter

Het is interessant om te zien hoe het woord 'nuchter' in het NT gebruikt wordt. En dan met name als we ervan uitgaan dat de betekenis is: 'het in een zodanige toestand zijn, dat je gewoon je verstand kunt gebruiken'. Onderstaand een kort overzicht. Daaruit blijkt dat er een verleiding is om niet nuchter te zijn in moeilijke tijden en zeker in de laatste dagen.

1Th 5:6,8 Laten wij dus niet slapen zoals de overigen, maar laten wij waken en nuchter zijn. . . . maar laten wij, die de dag toebehoren, nuchter zijn, toegerust met het harnas van geloof en liefde en met de helm van de hoop der zaligheid.

2Ti 4:5 Blijf jij echter nuchter onder alles, aanvaard het lijden, doe het werk van een evangelist, verricht uw dienst ten volle.

1Pe 1:13 Omgordt dus de lendenen van uw verstand, weest nuchter, en vestigt uw hoop volkomen op de genade, die u gebracht wordt door de openbaring van Jezus Christus.

1Pe 4:7 Het einde aller dingen is nabijgekomen. Komt dus tot bezinning en wordt nuchter, opdat gij kunt bidden.

1Pe 5:8 Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden.

Afgoden en afgodenoffer – Paulus aan de Korinthiers

Paulus aan de Korinthiers

Een tijdje nadat ik het onderwijs aan Timotheus een beetje doorgekauwd had, heb ik 1 Korinthe gelezen. Daar stuitte ik op wat Paulus leert over de afgoden en dat sluit m.i. naadloos aan op Timotheus.

Een van de vragen van de Korintiërs aan Paulus ging over de afgoden (de precieze vraag is ons niet bekend). Eerst legt Paulus uit dat een afgod of een afgodenoffer in zichzelf niets is (1 Kor.8); er is maar één God, de Vader en één Heer, Jezus Christus, die we dienen. Afgoden: dat is niks. Maar als een broeder of zuster in jouw huis iets van de afgoden ziet liggen – en hij/zij heeft niet de kennis die jij hebt en is in zijn/haar geweten bezwaard – dan moet je het wegdoen ter wille van zijn/haar geweten (vs 1-13). Verder zegt hij in hoofdstuk 10 (vers 25 – 29) dat het ook kan zijn dat je er niet van eet als een ongelovige je het aanbiedt, niet vanwege je eigen geweten, maar dat van de ander. Tussen deze twee ‘situaties’ beschrijft hij in hoofdstuk 10 (tot vers 25) een andere situatie en wel in verband met het naderen tot God (‘gemeenschap met God hebben’). Paulus geeft eerst een beeld van het volk Israel in de woestijn. God is trouw, ook als ons in de woestijn beprovingen overkomen. Er is geen noodzaak ons heil bij de afgoden te zoeken (verzen 11-14). Ook hier dus weer – zoals we al eerder hebben geconstateerd - hetzelfde: beprovingen, moeilijkheden en dan de verleidelijke weg om de ‘afgoden te vereren’. In moeilijkheden willen we toch graag ervaren dat God nog om ons geeft en ons liefheeft? Geen wonder dat juist in onze huidige ‘belevingscultuur’ de weg naar de afgoden heel kort is. Trouwens, het is van alle tijden, zoals de Bijbel laat zien. Maar onze God laat zich niet zien als wij er behoefte aan hebben, is niet oproepbaar en op afroep beschikbaar.

We kunnen afgoden of afgodenoffer gebruiken in onze dienst aan God, om Hem daarmee te naderen en daarin Hem te ontmoeten. Maar Paulus waarschuwt ons hier dat – ook al denken we dan dat we God offeren – we dan in werkelijkheid aan demonen offeren! Het gebruik van heidense middelen in de dienst aan God brengt ons in gemeenschap met demonen (vs 20). En dat kan niet samengaan met een dienst aan God.

Wat je veel kunt lezen tegenwoordig is dat “christelijke meditatie” niet hetzelfde is als meditatie in andere godsdiensten, omdat christenen zich richten op de God van de bijbel, op Christus, op Jezus etc.; dat zou het onderscheid maken. Mijns inziens zegt Paulus in 1 Kor. heel duidelijk dat je dat wel kunt denken, maar dat je toch aan demonen offert en met hen gemeenschap hebt! Niet voor tweërlei uitleg vatbaar en het maakt wat velen zeggen/schrijven tot een leugen van de duivel.

Kan een gelovige in deze val lopen?

Uit de aangehaalde teksten (en andere gedeelten in het NT) blijkt dat we weg moeten blijven van dit soort praktijken. Als christenen zich ermee in laten, komen ze verkeerd uit . . . bij de duivel en zijn demonen. En dan zullen ze het ook doorgeven aan anderen; het zal ‘als de kanker voortwoekeren’ (2 Tim 2:16,17).

Ook het OT kent ditzelfde fenomeen. Zo is Deuteronomium is een interessant boek - God kennen, Hem dienen, Hem liefhebben en zijn geboden bewaren! In gemeenschap met Hem leven in het land van melk en honing; mooier is er toch niet? Maar dat zelfde boek geeft God ons ernstige waarschuwingen! Want de vijand ligt op de loer. In Deut. 13 (vs 1 e.v.) lezen we van een profeet die dromen/voorzeggingen van God doorgeeft (dat kun je toetsen omdat ze uitkomen). Maar hij vermengt met andere, nieuwe dingen, afkomstig van de volken die in het land woonden (en die ze zouden moeten verdrijven). Aan het eind van het hoofdstuk is nog sprake van mannen die deze praktijken promoten. En God waarschuwt ons. De Israëlieten moesten hen doden als er zulke praktijken gevonden worden. Voor ons betekent dit dat we met zulke mensen geen geestelijke omgang moeten hebben. Doe je dat wel dan zul je de gevolgen ervan ondervinden. Het gaat niet om de vraag of zo iemand een gelovige is ja of nee; dat vraagstuk hebben we al gezien in de 2^e brief aan Timotheus. Blijf er verre van!

Het is dus duidelijk dat Gods volk beproefd wordt om alleen op God te vertrouwen, hem lief te hebben en zijn geboden te bewaren (zoals op veel plaatsen in Deut. staat). Gods tegenstander is er steeds bij om Gods volk te verleiden om andere goden te dienen . . . vooral zo dat ze het niet in de gaten hebben! Het nieuwe testament spreekt op meer plaatsen over afgoden, maar ook over misleiding (van onszelf en door anderen).

Het vervelende is dat de misleiding in mooie en vrome (bijbelse en christelijke) woorden tot ons komt en dat het de (valse) belofte heeft van een grotere intimiteit met Christus en God. Het brengt ons echter in gemeenschap met de demonen (zie 1 Kor.10).

Overigens is het zeer de moeite waard om de hele brief te bestuderen in de samenhang (andere notitie) . Zo horen dan de hoofdstukken 8-11 bij elkaar en de hoofdstukken 12-15. Dat werpt een wel heel bijzonder licht op de ontwikkelingen in de huidige christenheid! In de volgende twee hoofdstukken wordt op deze gedeelten verder ingegaan en getracht de grote lijnen van wat Paulus te zeggen heeft te achterhalen.

De eerste brief aan Korinthe hoofdstukken 8-11

We nemen de hoofdstukken 8-11 als één geheel. Hoofdstuk 7 begint met “Wat nu betreft . . .” (over huwelijk en echtscheiding). In hoofdstuk 8 begint het tweede thema: “Wat de afgodenoffers betreft, . . .” In hoofdstuk 12 begint het derde thema “Wat betreft de geestelijke uitingen . . .”. We gaan op zoek naar de verbanden in hoofdstukken 8-11, omdat we denken dat ze bij elkaar horen.

Van de tempel eten

Het is opmerkelijk dat in de hoofdstukken 8-11 ‘eten’ of een maaltijd houden een rode draad is die steeds terugkomt. Dat zal niet voor niks zijn.

In hoofdstuk 8 gaat het om het eten van afgodenoffer, datgene wat aan de goden is geofferd.

In hoofdstuk 9 vergelijkt Paulus zijn eigen dienst met die van priesters en levieten, die ook van de ‘tempel mochten eten’.

In hoofdstuk 10 wordt gezegd

- dat de Israëlieten allen ‘hetzelfde geestelijke voedsel aten en allen dezelfde geestelijke drank dronken’ (vs 4)
- dat Israel afgoderij pleegde, waarbij zij ‘eten en drinken’ en ontucht bedreven (vs 7)
- zij die de offers eten, gemeenschap hebben met het altaar (vs 18)
- dat er een tafel van demonen en een tafel van de Heer is (vs 21)
- dat je bij een ongelovige kunt eten, maar dat het voedsel aan de goden gewijd kan zijn (vs 27,28)
- “hetzij dan dat u eet, hetzij dat u drinkt, . . . doet alles tot heerlijkheid van God” (vs31)

In hoofdstuk 11 komt ook ‘eten’ weer aan de orde, zoals

- Het avondmaal van de Heer eten (vs 20-22)
- De instelling van het avondmaal (vs 23-26)
- Onwaardig eten en drinken (vs 27-34)

Zowel de dienst aan God als de ‘dienst aan de goden’ hebben de volgende kenmerken gemeenschappelijk

- Offergaven op grond waarvan tot God (goden) genaderd kan worden
- Uiterlijk een ritueel, geestelijk een naderen tot God (goden); is gemeenschap hebben met . . . , aanbidding
- Maaltijd, eten van de offergave, verbonden aan de offerdienst
- Eten van de offergave is gemeenschap met de God (goden) die aanbeden wordt
- Offerdienst en eten van de offers is ook het erkennen van het gezag/heerschap van God (goden)

Opvallend is ook dat het gedeelte van de hoofdstukken 8 t.e.m. 11

- begint met het eten van afgodenoffers en dat als iemand daarbij een bewustzijn van de afgod heeft, hij verloren gaat;
- eindigt met het onwaardig eten van het avondmaal, waarop ook het oordeel/ de tuchting van de Heer volgt.

Paulus zet hier belangrijke elementen uit de dienst aan de afgoden als waarschuwing tegenover de christelijke eredienst. Het zijn:

- godservaringen
- de gelijkheid van mannen en vrouwen
- de mensgerichtheid

Satan zal proberen deze elementen in de christelijke (ere)dienst te introduceren om daarmee de gelovigen zonder dat ze het in de gaten hebben achter de Here God vandaan te trekken. Om hen zodoende tot afgodendienst te doen vervallen. Deze drie punten gaan vaak samen; je ziet in de praktijk dat als een van de punten speelt, ook de andere aanwezig zijn.

Deze drie elementen zijn tegelijkertijd ook toetsstenen voor het karakter van onze (ere)dienst. God wil niet dat we Hem dienen op een wijze zoals de volken dat doen; de ware dienst aan God is principieel anders, niet volgens de wijsheid van de wereld (2:6). In hoeverre

---

-
- zijn onze samenkomsten gebaseerd op geloof en belijden en mijden we het zoeken van godservaringen
  - houden we ons aan de door God gegeven orde van leiding in de geestelijke dingen
  - zijn onze samenkomsten op de Heer Jezus gericht en gaat het om Hem, of moeten de samenkomsten voldoen aan onze normen en onze menselijke behoeften
-

Godservaringen

De Korintiërs wisten wat afgodendienst was, ze kenden de offerdiensten en maaltijden. De stad was er vol van en ze hadden er zelf in geleefd (12:2). Nu hadden ze zich bekeerd en waren door God geroepen tot de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus hun Heer (1:9); inderdaad een geheel andere gemeenschap. Maar binnen de gemeente leefden kennelijk verschillende opvattingen over de vraag, hoe nu de dienst aan God gepraktiseerd moest worden. Ze hebben er vragen over gesteld en Paulus beantwoordt deze in de hoofdstukken 8-11, het gedeelte dat begint met "Wat nu de afgodenoffers betreft".

Het doel van Paulus is om duidelijk te maken waar het in de samenkomst, als we het avondmaal eten, om gaat en dan vooral in onderscheiding met de afgodendienst. Hij wil voorkomen dat de Korintiërs wereldse/heidense praktijken en denkbeelden de samenkomsten inbrengen, waardoor deze zou verworden tot afgodendienst.

Een belangrijk punt daarbij is dat we niet in elkaars harten kunnen kijken, we kunnen niet elkaars denken en motieven beoordelen, maar we kunnen wel letten op uiterlijke kenmerken die in een christelijke samenkomst te zien zouden moeten zijn. Wat je eigen hart aangaat, dat moet ieder zelf beproeven (11:28,31).

In hoofdstuk 8 maakt Paulus duidelijk dat de afgodendienst te maken heeft met het ontvankelijk zijn van het bewustzijn (8:7; je geest, mind) voor de (af)goden (de demonen). De Korintiërs wisten dit omdat ze erin geleefd hadden. Als een broeder wiens geest nog erg ontvankelijk was voor deze invloeden door jouw handelen (eten van afgodenoffers) aangespoord zou worden om dit ook weer te praktiseren, zou hij 'verloren gaan' (8:11).

Paulus gebruikt sterke woorden: 'de broeder gaat verloren' (vs11), 'zondigen tegen de broeders' en 'zondigen tegen Christus' (vs 12), 'een aanleiding tot vallen' (= van God afvallen; vs 13), 'in eeuwigheid geen vlees eten' (vs 13). Van de Here afvallen is het ergste dat iemand kan overkomen en daar mag je absoluut geen aanleiding toe geven. Dat benadrukt Paulus nog eens door hoofdstuk 9, waarin hij illustreert hoe hij zelf zijn door God gegeven recht om van het evangelie te leven (9:14) heeft opgegeven (9:15) om zoveel mogelijk mensen te winnen. Dit onderstreept op bijzondere manier de ernst om van je recht om te eten geen gebruik te maken, want jouw broeder gaat daardoor verloren!

In hoofdstuk 10 gaat hij verder met het thema van hoofdstuk 8 (afgodenoffers eten). Hij stelt Israel als voorbeeld voor de gemeente in Korinthe (10:6,11). Zijn redenering toont aan dat heidense afgodendienst door Gods volk (Israel, maar ook door de Gemeente) gemakkelijk kan worden overgenomen. God laat toe dat het volk moeilijke omstandigheden overkomen; Hij toets of ze Hem liefhebben en Hem blijven volgen. Maar de afwijkingen liggen op de loer in het hart van de mens:

- mopperen (vs.10; Num.14:2,36)
- opstaan tegen het van God gegeven gezag; Christus verzoeken (vs 9; Num.21:5-6)
- hoererij (vs. 8; Num.25:1,9); het zoeken van lichamelijke ervaringen;
- afgoderij; het zoeken van Godservaring (vs.7; Ex.32:6), van geestelijke ervaringen.

Juist in grote moeite en eenzaamheid heeft de mens (ook de Israëliet en de christen) behoefte aan de ervaring van God, van de onzichtbare werkelijkheid. Het zoeken van deze ervaringen is de afgoderij waarvan in de bijbel sprake is.

Door het brengen van offers en daarvan te eten meende het volk aan God te offeren, maar ze offerden feitelijk aan de demonen (10:20); iets waarmee we de jaloezheid van de Heer opwekken (vs.22)

Ook ter wille van het geweten van de ongelovige zelf, zegt Paulus, moeten we afgodenoffer niet eten (10: 27-29). Het is mij wel geoorloofd, maar het is niet nuttig en bouwt de ander niet op (10:23). We moeten niet het onze zoeken, maar dat van de ander (10:24).

Man en vrouw	<p>Christus is het hoofd van iedere man en de man hoofd van de vrouw en God hoofd van Christus (11:3). In de werkelijkheid zoals God die heeft gemaakt is er een rangorde: God – Christus – man – vrouw. Voor geestelijke leiding kijkt de man naar Christus en de vrouw naar de man. Bij de schepping van de mens heeft God de mens (man en vrouw) een eigen plek gegeven in Zijn geestelijke werkelijkheid (vers 8,9; ook wel genoemd ‘de scheppingsorde’)</p> <p>Vervolgens zegt Paulus dat in de gemeente van Christus dit onderscheid in de eredienst aan God zichtbaar moet zijn: het behoort zo te zijn dat een man daar zijn hoofd onbedekt heeft en de vrouw het hoofd bedekt (11:4,5). Aan het bedekt of onbedekt zijn wordt duidelijk dat de ‘gelovige offeraar’ zich bewust is van deze van God gegeven orde van man en vrouw.</p> <p>In deze verzen 4 en 5 wordt (m.i.) niet de tegenstelling gemaakt tussen mannen en vrouwen die profeteren en dan gedekt of ongedekt moeten zijn. Immers je komt dan ook in verlegenheid met de ‘zwijgteksten’ (14:34). De bedoeling is m.i. dat ‘profeteren en bidden’ aanduidt dat het gaat om de christelijke eredienst (in lijn met hoofdlijn van de hoofdstukken 8-11) en dat daarbij bepaalde uiterlijke tekenen gevraagd worden. Dat is ook in lijn met vers 10: “Daarom behoort de vrouw een macht op haar hoofd te hebben . . .”; ook dat wordt algemeen gesteld, niet alleen bij een eventueel bidden of profeteren.</p> <p>Het dragen van hoofdbedekking in de christelijke erediensten door vrouwen geeft aan dat de gemeente expliciet de door God ingestelde orde wil respecteren. Bovendien is het een duidelijk teken voor de onzichtbare engelenwereld. Engelen, geesten zien toe of mensen zich houden aan de door God ingestelde orde en het signaal is: ‘wij staan niet open voor jullie beïnvloeding’ (zoals in de afgodendienst; bv 1 Kor. 12:2 en hierboven bij ‘Godservaringen’).</p> <p>Even tussendoor het volgende. Het dragen van hoofdbedekking door vrouwen kan door hen als een last, een onnatuurlijkheid, worden ervaren. Mannen hebben die last niet; echter van hen vraagt de apostel dat zij werkelijk Christus als hun hoofd hebben, Hem kennen als degene die hen leidt, Zijn woord rijkelijk in zich hebben wonen. Dan kunnen ze doen wat ze moeten doen: bidden en profeteren! Dat mogen wij mannen ons wel aantrekken; we mogen dat als een van God gegeven last ervaren en ons daarnaar uitstrekken (1 Tim. 2:8; 1 Kor.14:1). Niet eenvoudig, maar wel nodig.</p> <p>Dit gezegd hebbend is er altijd nog de gelijkwaardigheid voor God van man en vrouw. We hebben wel een andere rol (plaats, verantwoordelijkheid), maar niet een verschillende waarde. De man is voor God niet meer waard dan de vrouw (11:11,12). Dat is trouwens ook tegengesteld aan wat in de wereld gangbaar is. Daar is degenen die je (meer) hoort en op de voorgrond treedt ook belangrijker. Maar zo is het (gelukkig) niet onder Gods volk; “want de wijsheid van de wereld is dwaasheid voor God” (1 Kor.3:19).</p>
Mensgerichtheid	<p>Binnen de gemeente in Korinthe leefden verschillende opvattingen over de (ere)dienst aan God, waardoor scheuringen ontstonden. Enerzijds heel verkeerd natuurlijk, anderzijds kunnen dit soort opvattingen niet samengaan (11:19).</p> <p>Een van de heersende meningen is dat de samenkomst er voor onze nood en onze behoeften is – alles moet aan onze behoeften tegemoet komen.</p> <p>Sommigen namen eten en drinken mee naar de samenkomst en nuttigden dat daar (11:21,22). Paulus wijst dat af en zegt dat ze dat thuis moeten doen. Ze hadden niet in de gaten waarvoor de samenkomst bedoeld was.</p> <p>Het doel van de samenkomst, zegt Paulus, is gelegen in het ‘verkondigen van de dood van de Heer’, oftewel de gedachtenis (11:24,25) aan de Heer Jezus.</p> <p>Als onze eigen menselijke behoeften belangrijk worden in de samenkomst en we ons niet meer realiseren dat we daar zijn ‘tot Zijn gedachtenis’, dan worden wij zelf belangrijker dan de Heer Jezus. Dat is ‘op onwaardige wijze’ het brood eten of de drinkbeker van de Heer drinken; we onderscheiden dan niet ‘het lichaam van de Heer’, zoals Paulus dat uitdrukt (11:27-29). We halen dan Gods oordeel over ons heen, zoals de Korintiërs overkwam; “vele zwakken en zieken en nogal velen ontslapen”(11:30).</p> <p>Wat voor de Korintiërs gold, geldt ook nog voor ons.</p> <p>De samenkomst is er niet voor ons; niet voor onze behoeften, niet omdat wij iets nodig (denken te) hebben, niet voor ons om ‘ons ding te kunnen doen’. Het enige doel is onze Heer Jezus en de</p>

---

verkondiging van Zijn dood; het gedenken van Hem, Wie Hij is en wat Hij gedaan heeft in Zijn kruisdood.

Het is tactiek van satan om onze aandacht van de Heer af te trekken en op onszelf te richten. Als we daarin meegaan en onszelf niet beproeven op dit punt, zal God ons moeten oordelen net zoals Hij de Israëlieten oordeelde. Immers dan hebben we niet in de gaten waar de gemeente van God voor bedoeld is; “of veracht u de gemeente van God?” (11:22) – we verachten dan de gemeente, de tempel van God.

Bovendien, als wij naar de samenkomst komen om ‘ons ding te doen’ dan is dat slecht ten opzichte van hen ‘die niets hebben’; we achten onszelf meer waard dan de anderen. We ‘beschamen hen die niets hebben’ – het woord ‘beschamen’ in vers 22 is hetzelfde als het woord ‘onteren’ in de verzen 4 en 5 (zijn/haar hoofd onteren).

De eerste brief aan Korinthe hoofdstukken 12 -15

We nemen de hoofdstukken 12-15 als één geheel. Hoofdstuk 7 begint met “Wat nu betreft . . .” (over huwelijk en echtscheiding). In hoofdstuk 8 begint het tweede thema: “Wat de afgodenoffers betreft, . . .” En in hoofdstuk 12 begint het derde thema “Wat betreft de geestelijke uitingen . . .”. In hoofdstuk 16:1 begint het volgende thema, “wat betreft de inzamelingen voor de heiligen” en ten slotte gaat Paulus in 16:12 in op de laatste vraag van de Korintiërs “wat Apollos betreft”.

We gaan op zoek naar de verbanden in de hoofdstukken 12-15, omdat we denken dat ze bij elkaar horen, net zo als dat het geval was in de hoofdstukken 8-11

Grote lijn Over de geestelijke (dingen, uitingen) mogen we evenmin als de Korintiërs, onwetend zijn. Daarom schrijft Paulus over dit onderwerp in de nu volgende hoofdstukken.

De genadegaven (12:4-11). Velerlei uitingen, maar twee dingen zijn belangrijk: a) de openbaring van de Geest wordt gegeven tot wat **nuttig** is en b) de Geest werkt en deelt toe **zoals Hij wil**. Oftewel: wij gaan er niet over; het enige dat we moeten doen is toetsen of het nuttig is; of het tot nut, tot opbouw is van de gemeente.

Een lichaam, vele leden (12:12-31). Het lichaam bestaat uit vele leden; hier wordt de gelovige gezien als een lid van het lichaam van Christus (vs 27). Ieder lid heeft daarin zijn eigen functie en anders dan naar onze menselijke wijsheid, geeft God aan het mindere overvloediger eer (vs 24). Ook hier zijn weer twee (dezelfde) dingen belangrijk: a) God stelt de leden in het lichaam **zoals Hij wil** (vs 18) en b) opdat (met het doel) dat wij **voor elkaar gelijke zorg** zouden dragen (vs 25).

Dit 12^e hoofdstuk lijkt te zeggen dat alle rumoer in de gemeente over wat we doen en wie we zijn nu maar eens afgelopen moet zijn. De een is niet meer dan de ander of de ander doet niet belangrijker dingen dan ik. God zelf deelt uit zoals Hij wil en wat Hij uitdeelt is tot nut voor het geheel en komt tot uiting in de gelijke zorg voor elkaar.

Kennelijk waren er toen in Korinthe, evenals die er nu zijn, die menen dat je bepaalde geestesuitingen moet hebben, zoals met name het spreken in tongen of andere wonderbaarlijke gaven. Paulus rekent hier met dat soort ideeën af!

Aan het eind van het hoofdstuk geeft Paulus aan dat we echter wel mogen streven naar de grootste genadegave (vs 31), het profeteren (14:1). Maar voordat hij daar verder op in gaat, behandelt hij eerst nog het onderwerp van de liefde (hfdst 13)..

De liefde (13:1-13). Hierin ligt het geheim om bij de uiting van een gave (welke dan ook; vs 1-3) niet op zichzelf en het eigen belang gericht te zijn, maar slechts op het belang van de anderen (vs 5).

De liefde is lankmoedig, is goedertieren; de liefde is niet jaloers; <de liefde> praalt niet, is niet opgeblazen, handelt niet onwelvoeglijk, zoekt niet haar eigen [belang], wordt niet verbitterd, rekent het kwade niet toe, verblijdt zich niet over de ongerechtigheid, maar verblijdt zich met de waarheid; alles verdraagt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verduurt zij. (vs 4-7)

Je kunt wel zeggen dat je een genadegave hebt, of een bediening, maar de toets of dat echt uit de Geest is en geestelijk wordt uitgeoefend is, of we de kenmerken van de liefde vertonen. Je kunt niet de motieven beoordelen, of liefde de drijfveer is, maar wel of de kenmerken van de liefde zoals in dit hoofdstuk verwoord, aanwezig zijn. Als iemand meent een bediening van de Geest te hebben, maar hij vertoont niet de kenmerken van de liefde, dan mag gerust de bron van die bediening in twijfel trekken.

Als je dit naar jezelf vertaalt en je afvraagt in hoeverre je de kenmerken van de liefde vertoont binnen de gemeente, dan zie je je eigen tekortkomingen en verdwijnt de discussie over gaven (hdst 12). Dat is denk ik ook de bedoeling van Paulus: al dat gedoe over gaven is zinloos (God geeft immers zoals Hij wil! 12:11,18) – waar het echt om gaat is of wij dienen gedreven door “de liefde van God die in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest” (Rom. 5:5) en onze dienst de kenmerken van die liefde vertoont. Dat is pas het echte werk van de Geest in onze harten.

De liefde is meer dan zelfs de grootste genadegave, want in vs 8-13 vergelijkt Paulus de liefde met profetie. De laatste is tijdelijk (vs 8) en gedeeltelijk (vs 9,10). Ons kennen en profeteren is ten dele, zolang wij hier op aarde zijn. Daarom: de grootste gave is beperkt, maar de motivatie is het hoogste: de liefde. *“De meeste is de liefde”* (vs 13). Naar die liefde mogen we ook jagen (14:1)

Profetie en talen (hoofdstuk 14). Paulus vergelijkt ‘profetie’ met ‘talen’ op allerlei wijze met elkaar. “In talen spreken’ mag in de gemeente als het tenminste uitgelegd wordt (vs 5). Immers het doel is dat de gemeente opbouw ontvangt (vs 5). In Korinthe streefden ze wel naar allerlei geestelijke uitingen, maar vroegen zich niet of te weinig af of dit wel opbouwend was. Paulus legt een duidelijk criterium aan: het moet betekenis hebben (vs 11) en alleen op die manier kan dat het geloof in/van de gemeente opbouwen. Daar is het verstand direct bij betrokken: we moeten kunnen begrijpen wat er gezegd wordt, anders blijft het verstand onvruchtbaar (vs 14). Dit criterium geldt niet alleen voor profetie of alle andere gaven in de gemeente, maar zelfs voor het bidden en lofzingen. Het naderen tot God in gebed en/of lofprijzing moet begrijpelijk zijn – het moet “ergens over gaan” zagezegd en het verstand heeft er een duidelijke rol in. Niet alleen met de geest, maar ook met het verstand! (vs 15).

Kennelijk waren de Korinthiers nog niet overtuigd; ze gedroegen zich als kinderen (vs 20). Vandaar dat Paulus verder gaat en zegt dat de talen niet voor gelovigen zijn, maar een teken voor de ongelovigen (vs 21,22). En met profetie is het net omgekeerd: dit is bedoeld voor de gelovigen. Alleen als er begrijpelijke woorden van God gesproken worden, kan de gemeente opgebouwd worden en ongelovigen zullen het begrijpen wanneer hun hart ‘ontdekt’ wordt (vs 25) en voor hen is het een bevestiging dat God werkelijk in de gemeente is.

Samenvattend maakt Paulus duidelijk dat wat er in de gemeente aan geestelijke uitingen is moet voldoen aan het criterium **begrijpelijk en (daardoor) opbouwend**. Hij bevestigt dit nog eens in vs 26: “dat alles gebeurt tot opbouwing”.

Orde in de gemeente (14:26-40) is het volgende criterium waaraan getoetst moet worden of iets geestelijk is. Deze orde kent de volgende aspecten:

- Het moet opbouwend en begrijpelijk zijn (vs 27,28); dit aspect is in het eerste deel van het hoofdstuk ook al aan de orde geweest;
- Het moet inhoudelijk beoordeeld (kunnen) worden; profetie is niet boven kritiek verheven. Het moet aan het woord van God getoetst worden, evenals in Berea (Hand. 17:11).
- We praten niet door elkaar heen – één voor één. Ordelijk dus en geen verwarring, want God is niet van verwarring maar van vrede (vs 33).
- Vrouwen moeten zwijgen in de gemeente – dat hoort ook bij de orde. Het is een aspect van geestelijke uitingen. Simpelweg kun je ook zeggen dat het ongeestelijk is als een vrouw in de gemeente spreekt. Zelfs een vraag stellen hoort zij niet te doen in de gemeente, maar thuis (aan haar man).

Als het in de gemeente geestelijk toegaat, gaat het dus volgens deze normen; “welvoeglijk en met orde”(vs 40)

Onwetend (14:38). Paulus begint dit gedeelte in 12:1 met aan te geven dat hij niet wil dat de Korinthiers onwetend zouden zijn over wat geestelijk is en wat niet; “ik wil niet dat gij onwetend bent”. Vervolgens legt hij uit dat uitingen in de gemeente geestelijk zijn als ze aan bepaalde eisen voldoen, zoals hierboven in 14:26-40 aangegeven. Iemand die een profeet is (en het Woord van God kent) of geestelijk is kan het beoordelen en begrijpen (14:36,37). Als iemand dat niet (wil) begrijpen, dan moet je zo iemand maar negeren. De Naardense Bijbel vertaalt (vs 38) “als iemand dat negeert, die wordt zelf genegeerd”. Het lijkt erop dat Paulus hiermee – door terug te komen op de onwetendheid (12:1 en 14: 38) dit gedeelte afsluit; als we er tenminste vanuit gaan dat de onwetendheid niet alleen slaat op het zwijgen van de vrouwen (een gebod van de Heer), maar op het hele onderwerp van de geestelijke uitingen.

De opstanding (hoofdstuk 15) is dan tenslotte nog een belangrijke toegift op het thema, voordat Paulus overgaat naar de inzamelingen (hfdst. 16). Wat is de link tussen het onderwerp van hoofdstuk 15 (de opstanding) met het onderwerp van de ‘geestelijke uitingen’? Dat is een belangrijke vraag, waarvoor we eerst gaan zien waarover hoofdstuk 15 gaat.

Ik heb u overgegeven wat ik ook ontvangen heb (vs 3). Het lijkt wel alsof Paulus hier nadruk legt: het belangrijkste wat ik te zeggen heb, heb ik zelf ook van de Heer gekregen; net zoals hij dat in 11:23 doet, tegen het eind van zijn betoog over afgodendienst.

De opstanding van Christus is historisch, reëel en heeft een geweldige impact. Dat is wat Paulus betoogt in de verzen 3 – 10. Er leven allerlei opvattingen over de opstanding van Christus, maar zegt Paulus, het is echt gebeurd. Hij is fysiek weer opgestaan en verschenen aan velen. Uiteindelijk ook aan mij: ik heb Hem in levende lijve gezien en het heeft mijn leven drastisch veranderd. Van een vervolger van de gemeente ben ik een prediker van het evangelie geworden (vs 11).

Daarom is er een werkelijke opstanding van doden (vs 12-19). Omdat Christus is opgestaan is er ook een werkelijke en lichamelijke opstanding van doden. Daarom heeft ook ons geloof werkelijk inhoud. Het is niet maar een vage notie van 'opstanding', van verandering, van nieuw leven. Het gaat er werkelijk om dat mensen die sterven opnieuw (fysiek, lichamenlijk) levend worden en dan verantwoording moeten afleggen over hun zonden (vs 17; 2 Kor.5:10 "opdat ieder ontvangt wat in het lichaam is gedaan"). Ons geloof, zegt Paulus, is niet alleen iets voor dit leven, maar gaat in het bijzonder ook over het leven na dit leven. Als dat niet zo was dan zouden we de ellendigste van alle mensen zijn (vs 17).

Want Hij moet regeren (vs20 – 28). Paulus gaat in dit gedeelte verder en benadrukt dat de toekomst (van de opstanding; behalve die van Christus) nog moet komen en dat daarin alles aan Christus onderworpen zal zijn. "Hij moet regeren totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten heeft gelegd" (vs 25); tenslotte wordt ook de dood als laatste vijand teniet gedaan (vs 26). Dit nu hoort bij het evangelie en is een wezenlijk onderdeel van de hoop van de christen. Het beste komt nog! Christus zal regeren en "God zal zijn alles in allen" (vs 28).

Dwaalt niet! (vs 29-34). Dit is een wat lastig gedeelte, vnl. vanwege vers 29. Van dit vers bestaan – las ik ergens – meer dan 40 verschillende verklaringen. Bij Constable tref je een verwijzing aan naar de afgodendienst (mysteriën) van Eleusius (niet ver van Korinthe). Het betreft (zie bv Wikipedia) de verering van de godin Demeter, tussen 1350 v. Chr tot rond het jaar 400 na Chr. Hier waren jaarlijks geheime en mystieke rituelen die de ingewijden lieten ervaren dat er een schoner en heerlijker leven na dit leven is! Deze mysteriën werden zeer gewaardeerd en stonden bekend op hun positieve invloed op de mensen die er aan deelnamen. Zo kregen de Grieken weer hoop!¹⁰ Ook werden aan het einde van het feest de doden geëerd door het uitstorten van drank- en plengoffers.

De gelovigen in Korinthe hebben hiervan ongetwijfeld kennis gehad; en ondanks het feit dat het geheime rituelen waren, zullen ze zeker de betekenis ervan gekend hebben: er is na de dood een opstanding, een wedergeboorte en een heerlijk leven.

Paulus argumenteert dat we weliswaar een moeilijk leven hebben en lijden, maar het heeft zin, want er is een leven na dit leven. Als dat niet zo was konden we beter maar feestvieren zolang we leven (32). Hij bevestigt hier wat de Korintiërs vanuit hun heidense godsdienst al wisten.

Maar, zegt hij, het is wel echt anders dan in jullie mysteriegodsdienst wordt voorgeschoteld.

Dwaalt niet (vs 33), dat is: laat je niet verleiden!

Dan volgt een uitdrukking "verkeerde omgang bederft goede zeden" (vs 34) die alleen maar hier

---

¹⁰ *Citaat Wikipedia:* Evenals de zaadkorrel, die na te zijn gestorven als vruchtdragende halm tot een nieuw en schoner leven wordt geroepen, zo zullen ook de doden terugkeren tot het licht om een nieuw en heerlijker leven in te gaan. Die overtuiging te wekken, dat de dood niets anders was dan een wedergeboorte, een *palingenese*, schijnt het hoofddoel te zijn geweest van de Eleusinische mysteriën. Alle dogmatiek, al wat leerstellig was, bleef echter steeds uitgesloten van de daarbij verrichte plechtigheden. De ingewijden leerden niet, maar ondervonden datgene, wat de mysteriën in hun gemoed wilden prenten. . . . Dit neemt echter volstrekt niet weg, dat de mysteriën een heilzame invloed op het Griekse volk hebben uitgeoefend en dat zij door de besten en de wijsten onder hen steeds met de grootste eerbied worden genoemd: "Zalig", zo heet het, "die dat heeft gezien en dan in de schoot van de aarde neerdaalt. Hij kent het levenseinde, en weet welk een begin Zeus geven zal." Of elders: "Driemaal zalig de stervelingen, die, nadat zij dit hebben aanschouwd naar de Hades gaan. Zij alleen genieten het leven in de onderwereld; de anderen wacht niets dan nood en ellende." Kortom, het algemene gevoel van de oude Grieken was, dat zij, die aan de mysteriën deelnamen daardoor vromer, rechtvaardiger en in ieder opzicht beter werden.

---

in de Schrift voorkomt en ontleend is aan de griekse (theater-) kunst. Paulus schijnt te zeggen: let er wel op van wie je deze wijsheid hebt. Als je niet nuchter bent en je bewustzijn openstelt voor de mystieke invloed van de (af)goden, dan laat je je verleiden, je afleiden van je veiligheid en de waarheid. Sommigen doen dat – en zijn onwetend aangaande God, de enige ware God. Ze kennen God niet. Ze worden opgeroepen om weer nuchter (van verstand) te worden en terug te keren tot de werkelijkheid van de ene God.

Die verkeerde omgang (= gezelschap, gemeenschap) met de onzichtbare godenwereld leidt tot verderf van de goede zeden. Het woord 'verderf' werd gebruikt voor het te gronde richten van de Joodse tempel door het binnenbrengen van onreinigheid. Het duidt een ernstige situatie aan, zoals ook in 1 Kor. 3:17, waar het toegepast wordt op de Gemeente, de tempel van God. Het is altijd een werk van de duivel, de slang zoals ook in 2 Kor. 11:3, waar ook hetzelfde woord gebruikt wordt. Het verderft de 'goede zeden', een karakter dat in overeenstemming is met en steeds meer gevormd wordt door de navolging van Christus ('goed' is hetzelfde woord als 'zacht', "Mijn juk is zacht" (Math 11:30).

Kort gezegd betoogt Paulus in vs 29-34 dus dat er een opstanding van doden is, maar niet zoals hen door de (af)goden was geleerd in hun mysterie godsdienst. Hier opnieuw een oproep van Paulus om alles van de afgoden uit hun denken en leven te weren (zoals in de hoofdstukken 8-11).

Een geestelijk lichaam(vs 35-50). Dit gedeelte gaat door op het vorige korte betoog (vs 29-34), want het is goed denkbaar dat er vanuit de mysteriegodsdienst verkeerde gedachten leefden over de opstanding; hoe dat kon en of dat dan hetzelfde lichaam was of een ander lichaam; en hoe dat dan zit met de geest en de Heilige Geest. Vanuit de afgodendienst hadden ze geen leer (dogma) over de onzichtbare werkelijkheid, alleen de ervaring van het geestelijke (demonische) in hun eigen ziel.

Paulus betoogt dat sterven van het lichaam nodig is, alvorens een nieuw lichaam kan opstaan. Daarbij is er diversiteit van lichamen, zoals God het gewild heeft (vs 38). Mensen en dieren, vissen en vogels, zelfs de hemellichamen hebben alle andere lichamen en hun heerlijkheid verschilt. Ook verschilt de heerlijkheid van hemelse en aardse lichamen (vs 40) en de heerlijkheid van de verschillende hemellichamen is ook anders (vs 41).¹¹

Zo is het ook met de opstanding van de doden (vs 42). Gezaaid wordt een natuurlijk lichaam, in vergankelijkheid, oneer en zwakheid. En er wordt een geestelijk lichaam opgewekt, in onvergankelijkheid, heerlijkheid en kracht (vs 43-44).

Eerst is het natuurlijke, daarna het geestelijke. Nu dragen we het beeld van de stoffelijke (de eerste Adam), straks, na de opstanding dragen we het beeld van de Hemelse, de laatste Adam. Zo zullen allen in Christus levend gemaakt worden (15:22).

Het grote verschil tussen nu en straks (na de opstanding) is dat we nu een natuurlijk lichaam hebben en straks een geestelijk lichaam. Het natuurlijke lichaam is het lichaam dat leven heeft door de ziel; dat is vanuit wordt aangedreven, bestuurd. Na de opstanding is het de geest die het lichaam leven geeft en 'aanstuurt'.

Hiermee wordt een einde gemaakt aan de – ook momenteel veel gehoorde - opvatting dat gelovigen een bovennatuurlijk werk van de Geest in zich moeten ervaren, dat zich laat ervaren in lichamelijke innerlijke en/of uiterlijke manifestaties. Dat is het geval in de (af)godendienst zoals we gezien hebben, maar dat behoort niet tot het normale christelijke geestelijke leven.

Pas na de opstanding zal de geest het lichaam 'aansturen' en zal dit lichaam tot bovennatuurlijke dingen in staat zijn, zoals dat trouwens ook bij de Heer Jezus het geval was na Zijn opstanding. Zijn plotseling ergens verschijnen of verdwijnen heeft te maken met het geestelijk lichaam dat Hij na de opstanding had.

De opstanding heeft al plaatsgevonden. Elders heb ik betoogd dat Hymeneus en Filetus (2 Tim.2:17) zich bezighielden met mystieke – en dus afgodische – praktijken ("ongoddelijk gezwets", vs 16). Opmerkelijk is dan dat zij tevens leerden dat de opstanding al had plaatsgevonden. Het is een afwijken van de waarheid (2 Tim.2:18) om te leren dat wij direct de werking van de Geest lichamenlijk kunnen ervaren.

Dat is m.i. de leer die Paulus hier in 1 Kor. 15 bestrijdt. Gods Geest is niet lichamenlijk te ervaren,

---

¹¹ Overigens een prachtig getuigenis van de diversiteit die God in de schepping gewild en geschapen heeft.

---

noch innerlijk, noch in uiterlijke manifestaties. Alles wat zich toch als zodanig aandient is valse leer en heeft te maken met het dienen van de afgoden.

Hiermee is de cirkel rond, want Paulus begon hoofdstuk 12 met “wat nu de geestelijke uitingen betreft” (12:1). Een geweldig betoog over wat geestelijk is tegenover wat vanuit de godenwereld als geestelijke ervaring wordt aangeboden, ook aan de gelovigen. Het gevaar afgodische praktijken te zien als het werk van Gods Geest is levensgroot; dat was het vroeger en dat is het nu ook, meer dan ooit.

God werkt in ons op een verborgen wijze door Zijn Geest en Zijn Woord in onze harten. Hij respecteert daarbij volledig de persoonlijkheid van de mens, een levende ziel. God spreekt ons verstand en onze wil aan, laat ons zelf beslissen, maar neemt nooit de controle over de mens over. Alles wat zich vandaag de dag als zgn. ‘manifestaties van de Geest’ voordoet, zijn daarentegen manifestaties van een andere geest, waarvoor de mens zich heeft opengesteld. Het onderwijs van de Schrift is duidelijk ook voor vandaag.

Een verborgenheid (vs 51-57). Als je het betoog van Paulus tot hiertoe neemt, betekent dit dat de gelovige alleen maar het “beeld van de Hemelse” zal dragen, nadat hij eerst gestorven is. We moeten dus allemaal eerst sterven. Maar dan komt Paulus met een verborgenheid en vertelt hen iets nieuws. We zullen niet allen ontslapen, maar we zullen allen veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik. En dan blijkt dat bij deze verandering van de levenden hetzelfde gebeurt als bij de verandering van de gestorvenen: het vergankelijke doet onvergankelijkheid aan en het sterfelijke onsterfelijke. Die overwinning over de dood staat ons nog te wachten, dank zij onze Heer Jezus Christus! (vs 57).

Het werk van de Heer (vs 58). Paulus sluit af met de oproep om tot die tijd standvastig, onbeweeglijk en overvloedig te zijn in het werk van de Heer. Daarmee laat hij als het ware de hele discussie over de gaven van de Geest af. Als we handelen naar Gods orde en naar de Schrift, zal Gods Geest Zijn werk wel doen, daar hoeven we ons niet druk om te maken. We mogen ons druk maken om het werk van de Heer en daarin arbeiden, standvastig, onbeweeglijk en overvloedig. Die arbeid zal niet tevergeefs zijn; God zorgt voor het resultaat! Op de belofte mogen we vertrouwen.

De komst van de Heer Jezus - Paulus aan de Thessalonicenzen

De komst van de Here Jezus is in het geding

Elders heb ik al aangegeven (pag. . . .) dat in twijfel wordt getrokken dat de Here Jezus spoedig terug komt. Verder hoor je bijna nooit over de komst van de Heer in oordeel (waar de bijbel wel over spreekt). In het veel verkochte boek "Sleutels tot de Bijbel" van David Pawson deed ik aan het eind van het boek en schokkende ontdekking. De schrijver verwerpt daar heel nadrukkelijk de "leer van de vergadering van de gelovigen" dat in de bijbel sprake zou zijn van een soort geheime komst van de Here Jezus voor Zijn gemeente. Dat is wel even slikken.

Als je over dit soort dingen nadenkt constateer je dat er tegenwoordig van alles te doen is over de komst van de Heer. In ieder geval is de spraakverwarring groot. Daarbij vraag je je in alle gemoede af waarom dat toch zou zijn? Wat is de bedoeling van al dit 'gedoe' over de komst van de Heer? Dan is het wel opmerkelijk - en ook wel bemoedigend - dat dit in de tijd van Paulus ook al zo was; een diversiteit aan opvattingen over de komst van de Heer en een afwijzen van wat Paulus daarover leerde. Niks nieuws onder de zon dus.

De brieven van Paulus aan de Thessalonicenzen

De boodschap van Paulus' eerste brief heeft kennelijk nogal wat commotie teweeg gebracht. Zijn uiteenzetting van de komst van de Heer (2:1) heeft in ieder geval tot discussie en promoten van andere zienswijzen geleid. Het is kennelijk – aan Paulus' reactie te merken - niet een onderwerp waarvan Paulus het onbelangrijk vindt hoe de gelovigen erover denken. Paulus heeft het ze uitgelegd en vermaand de gelovigen om zich niet door andere zienswijzen van de kaart te laten brengen, zelfs niet als deze zouden worden gebracht door een geest of mogelijk door een nieuwe brief (als) van Paulus (2:2). Hij drukt zich sterk uit: "Laat niemand u op enigerlei wijze bedriegen . . ." (2:3). Er waren kennelijk anderen in de gemeente van Thessalonika die beweerden "dat de dag van de Heer al aangebroken was". In ieder geval betekent dit dat er niet nog een dag van oordeel verwacht wordt, iets wat Paulus juist in de eerste brief had uiteengezet. Overigens schrijft hij daar ook over in het eerste hoofdstuk van deze tweede brief.

Op zich is dit ook voor vandaag relevant – er zijn velen in de christenheid die wel een komst van Christus verwachten – maar dat dit een dag van oordeel is, een 'dag des Heren', daarover hoor je niet of nauwelijks. Op een of andere manier wordt dat verdonkeremaand; het is natuurlijk ook niet een prettig verhaal in deze tijd. Mensen verlangen meer naar een Christus die vrede en welvaart op aarde brengt; oordeel heeft daarin geen plaats.

De tijd van afval

God laat ons niet in het ongewisse wat betreft de toekomst. Wat Hij ons daarover in de bijbel meedeelt is per definitie relevant, we moeten ons alleen steeds afvragen waarom Hij Paulus hier over dit thema laat schrijven, zoals hij het doet. Mij dunkt dat Paulus met hoofdstuk 2:1-12 de volgende dingen duidelijk maakt:

1. De dag van de Heer komt nadat eerst "de afval gekomen is en de mens van de zonde is geopenbaard" (2:3). Oftewel eerst komt er een periode van afval van God, die culmineert in de openbaring van de mens van de zonde (de antichrist). Dit vraagt om oordeel, dat dan ook komt met de dag van de Heer.
2. De eindsituatie waarin de antichrist optreedt, wordt gekenmerkt door drie dingen, en wel
  - a) hij zegt van zichzelf dat hij God is (2:5)
  - b) optreden gaat gepaard met allerlei kracht en tekenen en wonderen van leugen (2:9)
  - c) mensen gaan hierin mee omdat ze geen liefde tot de waarheid hebben (2:10).
3. De verborgenheid van de wetteloosheid werkt al, zegt Paulus (2:7); dat wil zeggen dat in de periode voor het einde de hierboven genoemde kenmerken al zichtbaar zijn; het zijn de kenmerken van de afval.

De grote vraag is dan natuurlijk of wij nu in de laatste tijd leven en deze kenmerken zichtbaar zijn (en in welke mate). Een tijd waarin deze wetteloosheid toeneemt en de (christelijke) wereld zich

voorbereid op de komst van de antichrist.

Ik denk dat we zeker in de laatste tijd van afval leven; een tijd waarin de christenheid steeds meer de drie genoemde kenmerken van afval gaat vertonen, nl

- het loslaten van het gezag van de Schrift
- tekenen en wonderen van de Geest (uiterlijke manifestaties, "power of the Spirit")
- gerichtheid op innerlijke beleving (innerlijke manifestaties, "the inner life")

Ik zal van alle drie kort iets schetsen.

De liefde tot de waarheid niet aangenomen

De bijbel is voor steeds meer christenen niet meer gezaghebbend. Men leest (nog) wel de bijbel, maar het is niet meer gezaghebbend voor het persoonlijke en gemeenschappelijke christelijke leven. Er zijn andere gezagsbronnen die minstens evenveel gezag hebben en Gods Geest kan je ook los van de bijbel dingen duidelijk maken, ook zelfs als deze in strijd met de Schrift zijn. Bovendien wat waarheid is voor jou, is dat nog niet voor mij. Het idee dat God in Zijn Woord Zijn gedachten aan Zijn volk meedeelt zodat ze samen weten welke weg ze moeten gaan wordt in toenemende mate verworpen.

God onze Heiland wil dat allen behouden worden en tot kennis van de waarheid komen (2 Timotheus 2:4). Dat we ons die waarheid moeten eigen maken door het Woord (van de waarheid; Ef.1:13, Kol.1:5) te lezen, geleid en verlicht door de Geest (van de waarheid; Joh.16:13, 1 Joh.4:6), om te groeien in de kennis van de enige waarachtige God, is iets dat in deze tijd in de christenheid niet meer populair is – en in sommige kringen zelfs verworpen wordt.

Paulus zegt erbij dat het liefde tot de waarheid is die mensen niet hebben aangenomen om behouden te worden. Het is niet een koele afstandelijkheid tot de waarheid, nee het is liefde, ons hart dat er naar verlangt God en Zijn waarheid te leren kennen. Het aannemen (het is een geschenk van God!) van deze liefde tot de waarheid is een kwestie van leven of dood; van behouden worden of niet! Niet vrijblijvend dus! Christenen die deze liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen, vallen ten prooi aan de misleiding van de duivel, de leugen (2:9,10,12) en gaan mee in de onderstaande leringen en praktijken.

Allerlei kracht en tekenen en wonderen van leugen

Is onze God een God die wonderen en tekenen kan doen? Zeker weten! Een steeds groter deel van de (evangelische) christenheid staat open voor charismatische manifestaties van spreken in tongen, via profetie tot genezingen en mogelijk andere manifestaties. Maar het is zeer de vraag of dit soort manifestaties Gods Geest als oorsprong hebben; persoonlijk ben ik overtuigd van niet. Er zijn aanwijzingen genoeg dat de duivel dit soort manifestaties ook kan bewerkstelligen.

Kringen waar dit soort dingen voorheen of tot op heden als onbijbels van de hand werden gewezen liggen zwaar onder vuur; er worden nieuwe opvattingen geïntroduceerd waarmee de deur wordt geopend voor genoemde praktijken.

Het voert te ver om op deze plek hier veel meer over te zeggen. Maar een ding is duidelijk: deze leringen en manifestaties worden in hoog tempo ingevoerd in de christelijke wereld en wat mij betreft is dat een signaal van de eindtijd.

Zeggen dat je god bent - spiritualiteit

Naast de ontwikkelingen gericht op uiterlijke manifestaties, is er een sterke ontwikkeling gaande gericht op de innerlijke mens, het innerlijke leven. Wie ben ik, aandacht voor de eigen identiteit en het beleven/ervaren van wie je ten diepste bent. Voor de christen komt daar bij dat hij naar Gods beeld is geschapen en de Geest van God heeft ontvangen, dus hoe kan ik die dan ervaren, hoe kan ik God in mijzelf ontmoeten. Veel christenen begeven zich op deze spirituele weg die uiteindelijk tot moderne afgoderij leidt. Allerlei vormen worden beoefend om tot God te naderen, Hem te ontmoeten – hetgeen leidt tot innerlijke ervaringen die niet van God zijn, maar van demonen. Zelfs in voorheen orthodoxe kringen worden dit soort praktijken gepromoot, onder het banier van "Christocentrisch". Het is gericht op het op een of andere manier ervaren van de eenheid met God in

jezelf.

Daarnaast is er momenteel een brede stroming die meent dat we goden zijn en daarom alles kunnen realiseren wat we wensen en uitspreken (God sprak en het was er, dus dat geldt ook voor ons).

Christenheid wie verwacht je: Christus of Antichrist?

De ontwikkelingen in de christenheid gaan razendsnel. Hoeveel tijd is er nog nodig dat de grote massa de bijbel niet meer als Gods waarheid lief heeft, tekenen en wonderen (van de leugen) als normaal en christelijk beschouwd en van zichzelf denkt dat ze (kleine) goden zijn? Als dat punt bereikt is zal er een christus komen die daar naadloos op aansluit, de anti-christ. Hem zullen ze volgen.

Paulus heeft zijn brieven een paar duizend jaar geleden geschreven. Maar ze zijn nog nooit zo actueel geweest als vandaag de dag. God laat ons Zijn werkelijkheid, Zijn waarheid zien, die eeuwig is en meer dan ooit actueel en richtinggevend.

“De Heer is trouw. Hij moge uw harten richten tot de liefde van God en tot de volharding van Christus” (3:3,5).

De afval van de christelijke kerk wordt zichtbaar

De afval

Het lijkt wel alsof de grote afval begonnen is. Je ziet een eenheid op basis van dezelfde ervaringen ontstaan. Protestant die deze ervaringen hebben, herkennen hun roomse ‘broeders en zusters’ (dezelfde ervaringen). En zelfs in andere godsdiensten hebben mensen dezelfde ervaring van “god”. Wat je voor je ogen ziet gebeuren is een ineensmelting van religies, waarin christenen¹² meegaan en onwetende gelovigen in meegezogen en misleid worden.

Je mag vandaag de dag ook niet meer over verschillen spreken. De vraag naar de waarheid mag niet meer gesteld worden. Veel belangrijker is tegenwoordig dat je “elkaar ontmoet”; beter een goede en intieme relatie met elkaar waarin de liefde heerst, dan de vraag of de Here God van een bepaald thema misschien ook nog iets vindt (waarmee je dan wellicht rekening zou moeten houden). De interreligieuze eenheid en het streven daarnaar (op macro of micro schaal) gaat ten kosten van de waarheid van God. Het gezag van de bijbel wordt daarmee overboord gezet.

Over het streven naar de eenheid van de wereldreligies deed ik recent een schokkende ontdekking op YouTube (www.youtube.com/watch?v=rGytW4yhOC8). Video's van de WEF (World Economic Forum), bijeenkomsten in januari 2008 in Davos. Honderden vooraanstaande politici, regeringsleiders, zakenmensen en ander invloedrijke personen, bij elkaar om te bespreken (ik zeg het maar even in mijn eigen woorden) hoe ze kunnen en moeten samenwerken om de wereld te behouden en vrede en voorspoed te creëren voor alle mensen. Immers het gaat niet goed met de planeet en hoe lossen we dat in vredesnaam op? Een van de sessies had als onderwerp hoe de verschillende wereldreligies daarbij nodig zijn; hoe we die op een noemer krijgen en hoe de extremen van elke religie geneutraliseerd kunnen worden. De sessie werd voorgezeten door Tony Blair en op het podium terzijde gestaan door vooraanstaanden uit politiek (Maleisië), Joodse gemeenschap, Islamitische gemeenschap (Iran), ik meen de aartsbisschop van Canterbury (niet zeker) en de “protestantse kerk”. Deze laatste werd nota bene vertegenwoordigd door Rick Warren. Hij maakte duidelijk dat de wereld niet zonder zijn religie kan en dat ‘ie graag wil samenwerken met Joden, Rooms-katholieken, Islamieten en allen ‘die het goede doen’. De sessie maakte ook duidelijk dat mensen die niet aan dit doel zouden meewerken dus tegenwerken (‘extremisme’). Tenslotte is aan het eind van de sessie een vragenronde. Daarin krijgt als een-

---

¹² Ik zag laatst ergens een Trouw (krant) liggen en daarin stond van Jacobine Geel (NCRV geloof ik) “. . . aan de binnenkant zijn alle religies gelijk . . .”.

na-laatste (na 55 minuten op de video) een rabbi uit Holland (rabbijn Soetendorp zo te zien) het woord en hij vertelt dat hij onder indruk is dat de vergadering zo eenstemmig is in de noodzaak van het samenwerken voor het doel. Dan gaat hij verder en zegt dat het echter alleen maar kan als “we van binnen in ons hart veranderen. . . . Die verandering komt alleen maar tot stand als alle geloofsgemeenschappen samenwerken in het horen van de stille stem van God, die de aarde in een paradijs zal veranderen!” Hij gaat zitten en krijgt als enige (zelfs de forumsprekers niet!) een applaus. Je krijgt de rillingen als je erover nadent wat hier gebeurt! De mystiek van de ene wereldreligie ten dienste van de wereldse machthebbers en uiteindelijk de satan natuurlijk. Is de bijbel actueel of niet?

Nooit geweten, maar ik hoorde laatst van iemand over een bepaalde (niet zo grote) beweging waarin mensen god vereren en waarin onder meer moslims en christenen samenkomen. Zij stellen zich in hun diensten open voor god en komen dan tot de zelfde ervaringen en “uitingen van de geest”. We zijn mee geweest naar de begrafenis van iemand uit die groep en daar werd onder meer het eerste deel van Psalm 139 gelezen – dat was echt heel naar; de overtuiging hebben dat god dicht bij je is, terwijl het de satan is die je misleid.

Ik keek nog wel eens naar het BBC programma “Songs of Praise”; was me aangeraden. In het begin had ik niks in de gaten, maar het werd steeds duidelijker dat hier veel mystiek in zit. Niet altijd, maar vaak wel. Oude liederen, nieuwe liederen, alles door elkaar. Getuigenissen van mensen die gelovig zijn (geworden), heel bijzonder over Jezus spreken; maar opvallend en jammer genoeg blijkt uit niets dat ze weet hebben van het verzoeningswerk van de Here Jezus. Laatst een puur mystiek lied aan het eind van het programma over “de eenheid van de hele wereld, de nieuwe eeuw die komt”!

Trouwens over ‘eenheid’ (oneness) zijn bizarre dingen te vinden op internet, die precies hetzelfde zeggen vanuit een hindoeïstische achtergrond (India) als wat er in een BBC/Songs of Praise dienst wordt uitgezongen (maar dan vermengd met oude christelijke liederen).

De Bruid en de valse kerk

De laatste tijd valt me op hoe consistent de bijbel is als het gaat om waar het met de christelijke kerk naar toe gaat en hoe je dat om je heen ziet gebeuren. Ik zal proberen er iets van uit te leggen¹³.

Kijken we eerst eens naar hoe het met de christelijke kerk hier op aarde afloopt. Dan moet je zijn in Openbaring 17 en 18, waar we zien hoe het afloopt met de “grote hoer”, het “grote Babylon”.

Vroeger werd wel gezegd dat dit de Roomse kerk was; ik denk nu veel meer dat het de christelijke kerk is, gedomineerd door rooms gedachtegoed¹⁴.

Bijzonder is dat in Op.18:2 de aanduiding “woonplaats van demonen” staat. Datgene wat een woonplaats van God zou moeten zijn, daar is de satan met zijn engelen komen wonen – en de christenen hebben niks gemerkt! Ze vinden het prachtig (vs 7: ze verheerlijkte zichzelf, ze leefde in weelde, etc).

Dat Satan de christelijke kerk op deze manier verleidt – door er zelf te gaan wonen – is natuurlijk zijn ultieme slag die hij Christus kan toebrengen (denkt hij). Hij weet dat God in Christus (= **de** Christus – Naardense bijbel – dat is Christus **en** de gemeente¹⁵) “alles in de hemel en op aarde weer bijeen zal

---

¹³ Overigens ga ik uit van “de bedelingenleer” (gematigd, niet ultra- of hyper-) zoals die 150 jaar geleden in de broederbeweging is ontstaan en zich over de evangelische wereld tot vandaag de dag heeft uitgestrekt. Op dit moment worden deze opvattingen heftig bestreden en vervangen door een “leer van het Koninkrijk”; als je deze laatste visie hebt dan is het hele betoog in dit document flauwekul. Dus zijn ook je uitgangspunten m.b.t. ‘de bedelingen’ ontzetting relevant en zelfs bepalend voor het beoordelen van de huidige tijd.

¹⁴ Rooms gedachtegoed is er op allerlei manier. Kijk in de evangelische boekhandel en zie hoeveel meditatieboeken er zijn; Taize, Benedictus, Nouwen, Grun, etc, etc. Nog afgezien van vele protestantse (evangelisch en kerkelijk) schrijvers die zich hier mee bezig houden! En dan heb ik het nog niet over alle tijdschriften en cursusaanbod (om maar wat te noemen) waar het roomse/mystieke denken vanaf druip. Bv een tijdje terug bij de Visie de Stilte-bijlage. Net viel er een blaadje van Agape op de mat; daarin onder meer een verhaal over een toneelvoorstelling met een duidelijk mystieke inhoud.

¹⁵ Vroeger werd dit door “de broeders” nogal benadrukt dat er vaak in het NT staat “de Christus”. Grappig om te zien dat de Naardense Bijbel dit dan ook inderdaad zo vertaalt. Maar opnieuw mooi om te ontdekken dat

brenge onder een hoofd, in de Christus" (Efeze 1:10). Als hij nu de gemeente van Christus kan afpikken (om het zo maar eens te zeggen), dan zal God Zijn plan niet kunnen uitvoeren! Daarom is er de satan alles aan gelegen om de gelovigen achter Christus weg te trekken. En naar mate het einde nadert zal hij dat met des te meer kracht doen. In Openbaring zien we het eindresultaat; triest, maar waar.

En ondertussen hebben we hier een geestelijke strijd. Die staat ook meteen in de Efeze-brief erbij; de hoofdstukken 4,5 en 6. Nuttig om te lezen en over na te denken in het licht van Gods heilsgeheim (Gods plan dat juist in de Efeze-brief zo mooi door Paulus beschreven wordt) en satans tegenstand – hoe hij probeert gelovigen te misleiden op allerlei manieren. "Bekleedt u met de wapenrusting van God, opdat ge kunt standhouden tegen de sluipwegen van de duivel" (Ef 6:11) Onze strijd is een strijd tegen geestelijke machten (vs 12) en daar hebben we Gods wapenrusting voor nodig, om weerstand te bieden op de dag van het boze (vs 13), dat is de tijd waarin we leven¹⁶!

Als Openbaring het einde laat zien, laten de brieven van Paulus aan de Korinthiers het begin zien. Meteen na de start van de gemeente (25 jaar?) is satan al bezig. We hebben het gezien hoe in de eerste brief aan de Korintiërs al gelovigen waren die meenden zich met afgodenoffers tot God te kunnen wenden – waardoor ze bij demonen uitkwamen. Maar kennelijk gaat dit kwaad verder, want in de tweede brief¹⁷ komt Paulus er op terug.

In 2 Kor.6 bespreekt Paulus de vraag wat gelovigen en ongelovigen gemeenschappelijk hebben¹⁸. "Wat is de gelijkheid van Gods tempel met afgodsbeelden?" vraagt hij in 6:16. Ik denk dat Paulus hier verwijst naar zijn onderwijs in de eerste brief aan de Korintiërs. En kennelijk is het zo dat het kwaad niet gestopt is, want zegt Paulus, "wij zijn een tempel, een gemeente van God" en als het zo is dat er bij jullie afgoden gediend worden (zie ook mijn eerste brief), dan moeten jullie daar weg gaan: "trekt daarom weg uit hun midden en grenst u af, zegt de Heer" (vs 17).

Dat is een vreselijke uitspraak: dat je weg moet gaan uit de gemeenschap waartoe je behoort, als daar dit soort kwaad (het gemeenschap hebben met demonen) niet geoordeeld wordt. Om die stap te nemen is niet simpel, dan kom je misschien wel heel alleen te staan. En daarom zegt de Here God Zelf als bemoediging: "Ik zal u aannemen en u tot Vader zijn en gij zult mij tot zonen zijn en dochters, zegt de Heer de Almachtige" (6:18). Dat is dan een geweldige troost!

Opmerkelijk is trouwens dat ook in Openbaring 18 de oproep plaats vindt "gaat uit van haar (d.i. het grote Babylon), mijn gemeente, om geen gemeenschap te hebben met haar zonden" (18:4). Ook hier: een christelijke kerk die misleid is, waar demonen wonen en waar de ware gelovigen worden opgeroepen om uit te vertrekken¹⁹!

---

het grote betekenis heeft! In de aangehaalde tekst dan bv dat in Gods heilsplan de gemeente (verbonden met Christus) een cruciale rol speelt!

¹⁶ De bijbel zegt dat we in "boze of zware dagen" leven (zie ook 2 tim 3:1; Ef.5:16 en 6:13). Het is dan ook (on?)begrijpelijk dat recent een boekje is verschenen (en bij alle Bode lezers is bezorgd) dat hier helemaal niet op in gaat, maar juist vind dat we in "opwindende laatste dagen leven". Als je onze tijd zo noemt en suggereert dat het een fantastische tijd is waarin we leven, spreek je dus feitelijk de bijbel tegen die ons leert dat deze laatste dagen "boos" zijn en dat het "zware tijden" zijn. Wie heeft er dan gelijk? Geen wonder dat aan het eind van het boek gezegd wordt dat we "niet meer kunnen en willen vertellen, dat de komst van de Heer aanstaande is"! Bizar toch? Want de Here Jezus heeft zelf gezegd dat Hij spoedig komt!

¹⁷ Satan probeert zijn voordeel op ons te behalen doordat we a) aan de ene kant iemand die werkelijk berouw heeft over zijn zonde, niet zouden ontvangen (2 Kor. 2:6-11) b) aan de andere kant christenen te accepteren die "leugenapostelen, bedrieglijke arbeiders" zijn (2 Kor.11:13,14). Er zijn mensen in (of buiten) de gemeente die de gelovigen proberen weg te halen van dat wat ze van Paulus hebben geleerd.

¹⁸ Het ongelijke juk (6:14) betrekken we vaak op het huwelijk of andere relaties. Mag wel, maar primair gaat het gezien de hele context m.i. om de gemeente (zie ook vs 16).

¹⁹ Even los van de vraag hoe dit dan kan: de ware bruid is dan toch al in de hemel? Welke gemeente is er dan nog temidden van de christelijke kerk op aarde? Of is dit een waarschuwing aan de lezer, aan ons in deze tijd, net als de oproep in de 2e Kor brief? Ik denk zelf het laatste!

In 2 Kor 11 heeft Paulus het over de gemeente als “een ongerepte maagd, die aan één man verbonden is” (vers 2). De gemeente is de bruid van Christus, maar ook hier zien we dan dat satan zal proberen de bruid te verleiden; in vers 3 zien we hoe satan Eva verleid heeft en hoe hij ook zal proberen “onze gedachten te bederven, los van de eenvoud en de ongereptheid tegenover Christus”. Het begint in ons denken . . . maar resulteert in een andere Jezus, een andere geest en een ander evangelie (11:4). We laten onze eenvoudige liefde voor en toewijding aan de Here Jezus los. Dat het om liefde gaat blijkt ook uit Openbaring 2. Er staat dat in Smyrna Judeeërs waren die een “synagoge van satan” zijn en van Pergamum wordt gezegd “daar waar de satan woont”. Kennelijk is dit het gevolg van dat wat zich daarvoor in Efeze heeft afgespeeld (2:4), dat ze hun eerste liefde verlaten hebben. Als ze niet tot inkeer komen zal de kandelaar worden weggenomen (vs 5), dan verdwijnt het licht en treedt de duisternis in . . . . Dat gebeurt dan ook echt.

De grote lijn van dit stukje is wat mij betreft:

- de gemeente wordt voortdurend door satan verleid om achter Christus weg te gaan; dat is zijn enige strategie om te voorkomen dat God Zijn heilsplan kan uitvoeren. De gemeente is het terrein waar nu de slag wordt geleverd. Dat is het eerste punt dat we ons goed moeten realiseren.
- Satan misleidt zonder dat we het in de gaten hebben. Veel mooie, goed klinkende maar loze woorden, uiteindelijk een andere Jezus en een ander evangelie. Het resultaat ervan is dat God niet meer in Zijn gemeente²⁰ woont, maar demonen en satan er zijn gaan huizen.
- de oproep om ons er niet mee in te laten, ons eraan te onttrekken en uiteindelijk misschien ergens weg te moeten gaan. Met wie zijn we verbonden, horen we bij de bruid van Christus of horen we bij de valse kerk, die het oordeel te wachten staat? Het zijn vragen die vandaag de dag, net als in de tijd van de eerste gemeenten en van Paulus, weer ontzettend actueel zijn!

Soms lijkt het alsof het kruiswerk van Christus erg belangrijk is bij een bepaalde beweging, maar als je er induikt kom je tot onthutsende ontdekkingen. Zo las ik onlangs een boekje van Wilkin van de Kamp (Zeven stappen op weg naar vrijheid). Hier ook weer een aantal bekende thema's (zoals 'in de stilte God verstaan', genezing, bevrijding, etc), maar dan opgehangen aan het kruislijden van de Here Jezus. Heel bizar om te lezen op welke rare manier allerlei details van het kruis toegepast worden. Een daarvan is dat de Heer in Getsemane het lijden heeft gedragen. Ik ga daar nu maar niet verder op in, maar vermeld slechts dat je tenslotte moet concluderen dat gesuggereerd wordt dat het hele werk van Christus behandeld is, zonder dat er een woord is gezegd over de drie uren van duisternis. Uit welke koker komen dit soort verhalen? Vul het maar in; maar ik denk niet dat hier de Geest van Christus spreekt.

Het is opmerkelijk dat de spirituele/mystieke ervaringen van christenen dezelfde zijn als die van mensen van andere religies. De werkelijke geestelijke ervaring is de innerlijke – daarmee worden niet alleen verschillen tussen protestanten en r.k-en overbrugd, maar ook die tussen het christendom en andere religies. “Van binnen zijn alle religies gelijk” zoals Trouw een keer kopte als uitspraak van Jacobine Geel.

Dit duidt er al op dat de *bron van de ervaringen* dezelfde is, nl de wereld van de geesten/ demonen, waarbij de satan zich voordoet als een engel van het licht.

---

²⁰ Hier bedoel ik de christenheid, niet de gemeente van wedergeborenen; Zijn gemeente wordt/verwordt tot christenheid in het algemeen.

Hoe moet onze houding zijn

Als het nu zo gesteld is met de christenheid waarvan we deel uitmaken, is de vraag wat onze houding moet zijn. Ook daarvoor kun je alleen bij de Schrift te rade gaan.

Ik doe dat hier maar heel kort (vanwege momenteel tijdgebrek), maar de Schrift is heel duidelijk.

Geen omgang. Geen omgang hebben met hen die afgoderij propageren (Deuteronomium 13:1-11). Of je nu openlijk of in het geheim verleid wordt: naar degene die de afgoderij promoot mag je niet luisteren en je kunt geen (geestelijke) relatie met zo iemand hebben. Ook al is het iemand die je erg goed kent, zoals een familielid of zelfs een boezemvriend (13:6).

Het nieuwe testament maakt op veel plaatsen hetzelfde duidelijk; zo bv Mat.7:15;24:11,24; Marc.13:22; 2Petr.2:1; 1Joh.4:1.

Buiten de gemeenschap plaatsen. Leden van de gemeenschap die afgodendienst plegen, moeten als zij zich niet willen bekeren, buiten de gemeenschap geplaatst worden. Zie daarvoor o.a. Deut. 13:12-18; 1 Kor.5:11.

Weggaan uit de gemeenschap. Als een gemeente niet de afgoderij die daar plaatsvindt oordeelt en wegdoet, zul je uit die gemeenschap moeten vertrekken. Dit wordt in de Schrift nadrukkelijk in verband gebracht met afgoderij en het oordeel dat God daarover zal brengen. Zie daarvoor o.a. Deut 13:17; 2 Kor. 6:16,17; Openb.18:1-4. Het is ook de boodschap van de profeten, zoals Jeremia.

Hier zijn een paar bijbelse gegevens erg relevant:

- afgoderij is een laatste fase; de afval
- dat is de fase waarin de Here zijn plaats te midden van het volk opgeeft en weggaat (bv Psalm 78:57-61)
- Hij komt dan met zijn oordeel; dat geldt zowel voor Zijn volk Israel, als voor de christenheid (de belijdende kerk, dat wat zich naar Christus noemt; Openb. 17,18)

Voor gelovigen die de weg van hun Heer en Heiland willen gaan, blijft er niets anders over dan tot Hem uit te gaan buiten de legerplaats en Zijn smaad te dragen (Hebr.13:13), gescheiden van datgene wat christenheid heet en voortgaat in verderf en afgoderij.